

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

SIISTII!

MALLI KOLMANNEN SEKTORIN JA LUKION YHTEISTYÖSTÄ
TAPAHTUMATUOTANNOSSA

Case: SaloJazz

Marko Heikura

Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)
3/2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Marko Heikura	Sivumäärä 48 ja 7 liitesivua
Työn nimi Siistii! Malli kolmannen sektorin ja lukion yhteistyöstä tapahtumatuotannossa. Case: SaloJazz	
Ohjaava opettaja Jyrki Simovaara	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Humanistinen Ammattikorkeakoulu, Anna Pikala	
Tiivistelmä <p>Kolmannen sektorin tuottamissa tapahtumissa tarvitaan uusia työntekijöitä ja yleisöä. Vapaaehtoisten hankkimisessa yksi vaihtoehto on tehdä yhteistyötä paikallisen koululaitoksen kanssa. Lukioikäisissä (16-19 -vuotiaat) on paljon potentiaalia hyödynnettäväksi tapahtumien suunnittelussa ja käytännön toteutuksessa. Osallistuessaan aktiivisesti paikalliseen kulttuuritoimintaan nuoret saavat samalla laajemman käsityksen paikkakunnalla toimivista yhdistyksistä ja kulttuurin tuottajista sekä lisäävät valmiuksia toimia osana yhteisöä itselleen sopivimmalla tavalla.</p> <p>Lukion opetussuunnitelmauudistus syksyllä 2016 sisältää uudistuksia, jotka tähtäävät ilmiöpohjaisuuden ja osallistavien toimintatapojen käytön lisäämiseen. Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä -aihekokonaisuus sisältää runsaasti mahdollisuuksia lisätä koulun ja kolmannen sektorin yhteistyötä. Lukion ja kolmannen sektorin yhteistyö hyödyttää parhaimmillaan molempia osapuolia sekä lisää paikkakunnan kulttuurielämän houkuttelevuutta.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana toimii Humanistisen Ammattikorkeakoulun Kylät ja koulut -hanke. Opinnäytetyönä syntyvä malli kolmannen sektorin ja lukion yhteistyöstä tapahtumatuotannossa julkaistaan osana hanketta syntyvässä Työkalupakissa, minkä avulla malli tulee koulujen ja tapahtumatuottajien käyttöön. Mallin tarkoituksena on tuoda lisää toimijoita tapahtumatuotannon tarpeisiin sekä luoda mielekkäitä tapoja toimia lukion uuden opetussuunnitelman mukaisesti koulun ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa.</p> <p>Työn teoreettisena taustana käytettiin toimintatutkimusta. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on koko toimintatutkimuksen kaari. Mallin testaus toteutetaan Salon lukion ja SaloJazz Festival 2015 yhteistyönä. Suunnitelma mallista toteutetaan benchmarkkaamalla vastaavanlaisia toimintatapoja, rakentamalla oma malli ja testaamalla sitä tapahtuman yhteydessä. Suunnitelmaa parannetaan havainnoimisen ja oppilaille suunnattujen kyselyjen tuottaman informaation ja aiheeseen liittyvän kirjallisuuden avulla.</p>	
Asiasanat tapahtumatuotanto, osallistaminen, kolmas sektori, lukio	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Marko Heikura	Number of Pages 55
Title Cool! Co-operation between third sector and upper secondary school in event management. Case: SaloJazz	
Supervisor Jyrki Simovaara	
Subscriber and/or Mentor Finnish University of Applied Sciences, Anna Pikala	
Abstract <p>Events produced by the third sector need new employees and audience. One option for the producer in obtaining volunteers is to co-operate with the local schools. High school students (16-19 years old) have a lot of potential to exploit for the use of planning and practical implementation of events. By participating actively in local cultural activities young people at the same time get a broader knowledge of the community associations and culture producers. They also increase their ability to operate as a part of the community in the most appropriate manner.</p> <p>The high school curriculum reform in the autumn of 2016 sets out reforms aimed at increasing the use of phenomenon based learning and participatory approaches. The concept of an active citizen in the curriculum contains a wealth of opportunities to increase the co-operation between schools and the third sector. At its best this co-operation will benefit both parties and at the same time makes local cultural life more attractive.</p> <p>The subscriber of this thesis is Finnish University of Applied Sciences project called Villages and Schools. As a result of this thesis is a model for the third sector event producers and the high school to co-operate in event production. The model will be published as part of the project in a new Toolkit, which enables the model to be introduced to schools and event producers. The model is designed to bring more participants to cover the needs of event production and also to create meaningful ways to act with partners outside the school in accordance with the new high school curriculum.</p> <p>The research method of this thesis is the whole arc of operational research. Testing the model is carried out in co-operation with Salo high school and Salo Jazz Festival 2015. The plan of the model is made by benchmarking similar practices, building own model and testing it during the event. The plan is improved by the means of perception, information produced by queries to students and literature related to the subject.</p>	
Keywords event management, empowerment, third sector, upper secondary school	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	5
2 TOIMEKSIANTO: KYLÄT JA KOULUT -HANKE	7
3 TAVOITTEENA AKTIIVINEN JA OSALLISTUVA KANSALAINEN	9
3.1 Lukion opetussuunnitelma	9
3.2 Innostuneesti osallistuen	10
3.3 Osallistumista edistävät välineet	12
4 MALLIN RAKENTAMINEN: MITEN LUKIOLAISET AKTIVOIDAAN TAPAHTUMATUOTANNOSSA?	14
4.1 Kehittämistyön ympäristö	15
4.2 Toimintatutkimus	15
4.3 Havainnointi	17
4.4 Benchmarking	18
4.5 Kyselyt	19
5 TULOKSET JA ANALYYSI	20
5.1 Vertailukohteet	20
5.2 Havainnot työpajoista	23
5.3 Kyselyjen tulokset	25
6 MALLIN OSA-ALUEET	30
6.1 Yhteys oppilaitokseen	30
6.2 Kouluttajan rooli ja oppilaiden innostaminen	33
6.3 Työpajat	35
6.4 Tapahtuman aikana	36
6.5 Tapahtuman jälkeen	38
6.6 Hyödyt oppilaalle	39
6.7 Malli lukion ja kolmannen sektorin yhteistyöstä tapahtumatuotannossa	40
7 PÄÄTÄNTÖ	43
LÄHTEET	47
LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Kulttuuritarjonnan suhteen eri kouluasteet ovat eriarvoisessa asemassa. Oppivelvollisuuslain puitteissa on ymmärrettävää, että erilaiset taiteen ja kulttuurin edistämiseen tähtäävät lapsille ja nuorille suunnatut hankkeet kohdistuvat erityisesti peruskouluihin. Kulttuurikasvatuksen suhteen toisen asteen oppilaitosten oppilaat ja opinnäytetyöni kannalta erityisesti lukiolaiset jätetään helposti huomiotta. Tämä siitä huolimatta, että 16–19 -vuotiaat nuoret ovat tulevia potentiaalisia kulttuurin kuluttajia ja konserttikävijöitä sekä mielellään haasteita ja vastuuta ottavia aktiivisia toimijoita. Kohderyhmänä lukiolaisia ei tule siis käsitellä pelkätään kulttuuritoiminnan yleisönä, vaan myös mahdollisina talkoolaisina ja aktiivisina toimijoina. Kuten työn otsikko kertoo pilottiin osallistuneen oppilaan suulla, osallistumisella on merkitystä yksilön kokemusmaailmassa.

Uusi lukion opetussuunnitelma tulee voimaan elokuussa 2016. Opetussuunnitelmassa painottuu aiempaa enemmän kaikkialla oppimisen periaate - koulua voidaan käydä siis myös muualla kuin koulun seinien sisällä (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015, 6). Erilaisia yhteistyön muotoja haetaan verkostoitumalla muiden oppilaitosten, yritysten ja yhdistysten kanssa. Kolmas sektori voi hyötyä tästä uudesta suunnasta ja tehdä yhteistyötä kouluille arjen toimintaa rikastuttamaan ja osaksi koulun aktiivisen kansalaisuuden -aihekokonaisuutta. Koulun ja yhdistysten sekä tapahtumien yhteistyöstä hyötyvät molemmat osapuolet.

Suomen Kuntaliiton sivistyspoliittisessa ohjelmassa Sivistyksen suunta 2020 (Suomen Kuntaliitto 2011) on linjaus, että tulevaisuuden kunnassa tunnustetaan taidekasvatuksen ja taidelähtöisten menetelmien merkitys ihmisen kasvulle. Linjauksessa mainitaan kuitenkin vain päivähoito, varhaiskasvatus ja perusopetus. (Seirala 2012, 9.) Lukioissa tarve kulttuurikasvatukseen on yhtä suuri, vaikka resursseja ei tähän olekaan osoitettu. Kolmannen sektorin tuleekin huomioida lukiot potentiaalisina yhteistyökumppaneina. Tähän tarvitaan käytännön malleja, joilla yhteistyötä on mahdollista aloittaa ja kehittää.

Opinnäytetyöni tilaaja on Humanistisen ammattikorkeakoulun Kylät ja koulut-hanke ja työni tavoitteena on mallintaa hyviä yhteistyökäytäntöjä tapahtumajärjestäjien ja koulujen käyttöön. Hankkeen tekemän kyselyn mukaan kouluilla ja yhdistyksillä on tarve selkeille toimintamalleille ja materiaalipankille, jonka avulla yhteistyötä on helpompi aloittaa ja joka samalla madaltaa kynnystä yhteydenotoihin puolin ja toisin (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014a ja 2014b). Tavoitteena on hankkeen toiminnan ja tulosten myötä mallintaa hyviä yhteistyökäytäntöjä ja levittää niitä koko maahan.

Opinnäytetyöni avulla tilaaja saa konkreettisen, testatun mallin tapahtumia järjestävän yhdistyksen ja koulun yhteistyöhön. Mallia voidaan hyödyntää jatkossa sekä koulutyön että yhdistyksen toiminnan suunnittelussa. Vaikka Kylät ja koulut-hanke itsessään kohdistuu maaseutuun, ei mallin käyttö rajoitu kyläkouluihin, vaan se on hyödynnettävissä minkä tahansa lukion ja missä tahansa järjestettävän tapahtuman käyttöön. Malli tullaan julkaisemaan osana Kylät ja koulut menetelmäpakkaa keväällä 2016.

Mallin toimivuutta testaan Salon lukion oppilaiden kanssa Salo Jazzfestival 2015 yhteydessä järjestettävän työpajatoiminnan muodossa. Työpajojen ja käytännön mallin suunnittelussa ja toteutuksessa hankin aineistoa myös kyselyiden ja benchmarkkauksen avulla. Vertailen myös lukion opetussuunnitelmaa ja hankkeen tavoitteita selvittääkseni, miten malli tukee sekä koulun että kolmannen sektorin toimintaa.

Toimin Salon lukion musiikin lehtorina ja Salo Jazzfestivalin toiminnanjohtajana, mistä syystä olen kiinnostunut uudennlaisista avauksista tapahtumantuottajien ja koulumaailman yhteistyöhön. Kokemus sekä lukion että tapahtumajärjestäjän puolelta auttaa ymmärtämään molempien osapuolten haasteita: kuinka siirtää innostus ja kiinnostus toimivaksi käytännöksi sekä millaisia ongelmakohtia koulujen ja tapahtumantuottajien yhteistyössä voi olla ja mitä tulee ottaa huomioon yhteistyötä rakennettaessa. Opinnäytetyöni tuottama malli tarjoaa yhden tavan lähestyä tämän päivän ja tulevaisuuden kulttuuritoimijoita.

2 TOIMEKSIANTO: KYLÄT JA KOULUT -HANKE

Koulumaailman muutokset liittyvät erityisesti opetuksen sähköistymiseen ja yhteistyöhön koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa – tavoitteena on laajentaa koulun roolia enemmän oppimaan oppimiseen kuin pelkkään luokassa opiskeluun. Tämä suunta lisää yhtäältä mahdollisuuksia kolmannen sektorin kulttuuri-toimijoiden hyödyntämisestä koulumaailmassa ja toisaalta oppilaiden aktiivisuuden hyödyntämistä tapahtumatuottajien puolelta. Aihe on ajankohtainen uuteen, monialaisuutta ja uusia oppimisympäristöjä korostavaan, opetussuunnitelmaan siirryttäessä.

”Varmista aina, että uusi sukupolvi toimijoita on valmistumassa ottamaan vastaan vastuutehtäviä.” (Karreinen & Halonen & Tennilä 2010, 54.)

Tapahtumatuottajille on tarpeen rakentaa malli lukion kanssa toteutettavasta kurssitoiminnasta. Tätä mallia hyödyntäen tapahtumajärjestäjät voivat lisätä talkoolaisten määrää ja kasvattaa tulevia asiakkaita. Yhtä lailla oppilaiden suorat kontaktit festivaalin esiintyjiin lisäävät ymmärrystä taiteen tekemistä kohtaan ja antaa mahdollisuuksia tulevaisuuden aktiiviselle kuluttajalle tehdä valintoja oman kuluttajakäytöksensä suhteen. Koulukonsertit ja workshopit madaltavat kynnystä osallistua etenkin rock-genren ulkopuolella järjestettäviin tapahtumiin.

Tapahtumilta puuttuu osin kykyä tai resursseja vapaaehtoisen nuoren yleisön hyödyntämiseen tapahtumatuotannossaan. Täysi-ikäisyyden vaatimus talkoolaisuuden perusteena vallitsevana käytäntönä on toisaalta ymmärrettävä vastuukysymysten kannalta. Huomioimalla vastuukysymykset lukioikäisten työllistäminen tuotannoissa tarjoaa käyttöön innokkaan sekä taidoiltaan ja asenteeltaan hyvin potentiaalisen työntekijäryhmän.

Uudet näkökulmat ja olemassa olevien kokemusten kerääminen tuottavat mallin, joka käyttöönottaessa tarjoaa uuden työvälineen tapahtumien kehittämiseen ja yleisöpohjan laajentamiseen. Malli tapahtumajärjestäjän yhteistyöstä lukion kanssa auttaa tapahtumajärjestäjiä markkinoimaan tapahtumaansa ja sitoutta-

maan nuoria toimijoita ja heidän lähipiiriään tapahtumaan. Lisäksi positiiviset mielikuvat tapahtumista ja tapahtumajärjestämisestä edesauttavat koko tapahtumakentän tulevaisuuden näkymiä.

Humanistisen Ammattikorkeakoulun Kylät ja koulut -hankkeen tavoitteissa on runsaasti yhtäläisyyttä lukion opetussuunnitelman aihekokonaisuuksiin, mistä syystä opinnäytetyöni lopputuloksena syntyvä malli lukion ja tapahtumatuottajan yhteistyöstä on luonteva, tarpeellinen ja ajankohtainen. Tavoitteena hankkeessa on edistää paikallista osallisuutta ja lähidemokratiaa lisäämällä ja mallintamalla paikallisten kylätoimijoiden ja oppilaitosten välistä yhteistyötä. Hanke kohdistuu erityisesti maaseutualueille, mutta tavoite on helposti siirrettävissä myös yleisesti koulujen ja kulttuuritoimijoiden yhteistyön mallintamiseen. Hankkeen tavoitteissa esille nousee kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan edistäminen sekä lasten ja nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja lähidemokratiaan osallistumisen taitojen kehittäminen. Tämä tapahtuu vahvistamalla julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä. Ikäjakaumaa ei ole rajattu, vaan mukana ovat peruskoulut, lukiot ja ammatilliset oppilaitokset. (Kylät ja koulut -hanke, LIITE) Toisen asteen mukanaolo on virkistävä avaus muuten kovin perusopetuspainotteisiin kulttuurikasvatushankkeisiin verrattuna.

Iso-aho on todennut yhteenvetona Tuottaja2020 -hankeraportissa (2011, 19), että tapahtumien vapaaehtoistyöntekijöille ei ole yleisemmin tarjolla mitään erityisen kehittävää ja luovaa roolia. Vapaaehtoisten suuren enemmistön tehtävät ovat valtaosaltaan luonteeltaan suorittavia ja kohdistuvat tapahtumien järjestelyiden käytännön toteuttamiseen. Esimerkiksi crowdsourcing eli yleisöosallisuus-tyyppinen vapaaehtoisten osallistaminen tapahtuman sisältöjen suunnittelussa tai markkinoinnin kehittämisessä ei näy hankkeeseen liittyvän kyselyn vastauksissa. Yhteistyö esimerkiksi oppilaitosten kanssa voisi tuottaa uusia toiminnan muotoja ja vapaaehtoisia voitaisiin hyödyntää laajemmin jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa. Mallini tarjoaa yhden vaihtoehdon uudenlaisen vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi.

3 TAVOITTEENA AKTIIVINEN JA OSALLISTUVA KANSALAINEN

Viime vuosien yhteiskunnallisessa keskustelussa ovat vilhdelleet säännöllisesti osallistaminen, syrjäytymisen ehkäisy, kulttuurin hyvinvointivaikutukset, koulutuksen merkitys ja elinikäinen oppiminen. Vastuun ottaminen omasta hyvinvoinnista, ympäristöstä ja aktiivisesta osallistumisesta yhteiskunnan päätöksentekoon koetaan merkittävänä osana koulutus- ja kulttuurityön perustehtävää. Tapahtumatuottajat voivat olla tärkeä osa tätä tehtävää tarjotessaan oppilaitoksille yhteistyön muotoja, jotka aktivoivat oppilaita osallistumaan koulun ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan ja näin vaikuttamaan omalla panoksellaan elinympäristönsä elinvoimaan ja kehittymiseen.

3.1 Lukion opetussuunnitelma

Syksyllä 2016 voimaan tuleva lukion uusi opetussuunnitelma tulee sisältämään jo aiemmin käytössä (LOPS 2003) olleet aihekokonaisuudet, teemat, jotka ylittävät oppiainerajat ja tähtäävät laaja-alaiseen osaamiseen. Aihekokonaisuuksien pyrkimyksenä on syventää oppilaan taitoja havainnoida yhteiskuntaa ja ympäristöä, jossa hän elää ja toimii sekä tarjota konkreettisia mahdollisuuksia osallistua monipuoliseen sosiaaliseen toimintaan. Aihekokonaisuus, johon mallini lähtökohtaisesti perustuu, on Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä.

Aihekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tahtoa ja taitoa toimia aktiivisina kansalaisina sekä lisätä heidän työn, työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan. Aihekokonaisuus antaa opiskelijoille oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ja tietoperustaiseen kriittisyyteen. Osallistumis-, vaikutamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat aihekokonaisuuden keskeistä sisältöä.

Aihekokonaisuuden toteuttamista tukevia opiskeluympäristöjä kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden sekä muiden toimijoiden, kuten erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Lähidemokratia, media eri muodoissaan sekä nuorten toimintaryhmät tarjoavat väyliä aktiiviseen kansalaisuuteen. (LOPS 2015, 26–27.)

Kuntien yhteistyössä opetus- ja kulttuuritoimen kanssa laaditut kulttuuriopetus-suunnitelmat rajautuvat lähes poikkeuksetta perusopetukseen. Lukioiden kulttuurikasvatus jää siis pitkälti koulun omien opettajien harrastuneisuuden varaan. Säännöllisen koulun ja kolmannen sektorin yhteistyössä järjestetyn kulttuurikasvatuksen puitteissa olisi opetusta mahdollista laajentaa koskemaan erityisesti oppilaiden aktiivista roolia koulua ympäröivässä yhteiskunnassa. Koulu ja koulussa käsitellyt asiat eivät saa olla muusta maailmasta irrallisia. Opetuksen pitää kytkeytyä luontevasti oppilaiden muuhun elämään. Siksi oppimisympäristöjen uudelleen tulkinta on välttämätön. (Paalasmaa 2014, 146.)

Uuden opetussuunnitelman mukaan lukio-opintojen ei tarvitse olla vain luokassa istumista ja kurssisisältöjen suorittamista. Kurssisisällöt heijastavat tosielämää, eikä niitä pidä etäännyttää siitä. Oppimisympäristöjen laajennuksilla voidaan saada pysyviä kokemusjälkiä ja pulpeteista irrottautuminen on oppilaille mieleenpainuvaa. Kokeilut vapaaehtoistoiminnasta aktivoivat oppilaita yhteiskunnallisesti ja herättävät ajatuksia ja pohdintaa. (Paalasmaa 2014, 107.) Kulttuurikokemusten kautta on luontevaa työstää asioita, jotka tietopainotteisessa kouluarjessa jäävät usein vähälle huomiolle. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa (LOPS 2015, 26–27).

3.2 Innostuneesti osallistuen

Mallin rakentamisessa korostuu lukiolaisten omaehtoinen osallistuminen ja nuorten omien kehittämisajatusten esiintuominen. Tästä syystä hyvä lähestymistapa työpajojen rakentamiseen on sosiokulttuurisen innostamisen käsite, jolle on luonteenomaista vuorovaikutuksen ja osallistumisen korostaminen (Kurki 2000, 26). Sosiokulttuurisissa projekteissa tavoitteena, itse käytännön toiminnan lisäksi, on osallistujien sosiaalisten hyötyjen saavuttaminen muun muassa tuomalla yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia sinne, missä niitä ei valmiina ole. Taiteellisessa ja kulttuurisessa toiminnassa tarkoitus on tuoda taiteellisen toiminnan muotoja nuorille, jotka eivät aiemmin ole huomanneet mahdollisuutta tai joilla ei ole ollut mahdollisuuksia osallistua toimintaan. (Mäkilampi 2011, 5.)

Sosiokulttuurisen innostamisen ideologian mukainen toiminta tapahtuu useimmiten projektiluontoisesti ja ryhmissä. Ryhmän toiminnassa tärkeintä on valta-asetelmista luopuminen. Kukaan ryhmän jäsenistä, myöskään tuottaja eli innostaja tai opinnäytetyössäni kouluttaja ei ole muita tärkeämpi. Tuottajan on kyettävä ymmärtämään nuoren tavoitteita ja tarkoituksia tapahtumaa järjestettäessä. Työskentelylle ominaista on jatkuva keskustelu, peilaaminen ja pyrkimys toiminnan kehitykseen. Luovuus on myös yksi sosiokulttuurisen innostamisen peruselementeistä. (emt., 5.) Koulun kanssa työskentelyssä esille tulevat sekä ryhmän että yksilön kanssa työskentely. Oppilaat ovat oppineet toimimaan ryhmässä, toisaalta myös erilaisten toimintatapojen vieminen kouluun on virkistävää ja linjassa uuden opetussuunnitelman sisältöjen kanssa.

Sosiokulttuurinen innostaminen perustuu dialogiin, jolla tarkoitetaan projektissa tapahtuvaa keskustelua ryhmän jäsenten ja kouluttajan välillä. Työskentelytilanteen tulee olla sellainen, että osapuolet kykenevät kuuntelemaan toisiaan ja ovat valmiita oppimaan toisiltaan. Toinen keskeinen tekijä on tietoinen toiminta tai käytäntö, joka koostuu ajattelusta ja toiminnasta, mistä syystä ryhmätyöt tulee suunnitella huolellisesti. Nuorelta on tärkeää saada palautetta työpajojen ja tapahtuman järjestämis- ja osallistumisprosessista. Monipuolinen arviointi ohjaa toimintaa ja sitä on syytä tehdä koko projektin aikana. (Kurki 2000, 26.)

Oppilaiden ymmärtäessä vaikutusmahdollisuutensa he asettuvat samalla osaksi yhteiskuntaa ja motivaatio yhteisönsä toimintaan osallistumiseen lisääntyy. Aktiivisen osallistumisen kautta oppilaat saavat kulttuurista eväitä oman elämänsä ja maailmankuvansa rakentamiseen. Oppilaiden itsetunnon ja kokonaispersoonallisuuden kehityksen kannalta onnistumisen elämykset ja omien luovien ideoiden toteuttamisella on suuri merkitys. Näiden merkitys koko kouluyhteisön toimintaympäristön rakentamisessa on myös merkittävä. (Kulttuurin käsikirja opettajille, 5.)

3.3 Osallistumista edistävät välineet

Lähdettäessä suunnittelemaan ja toteuttamaan yhteistyöprojektia, on tärkeintä huolehtia koulun ja oppilaiden sitoutumisesta projektiin. Projektin hyvä etukäteisvalmistelu ja esittely opettajalle tuovat luottamusta projektiin, mikä heijastuu opettajan kautta myös oppilaisiin motivaatiota edistävällä tavalla. Innostus tarttuu ja esimerkin vaikutus siirtyy eteenpäin. Tärkeää on heti projektin alusta saakka saada oppilaille **tunne**, että projektilla on merkitystä osana heidän koulunkäyntiään, arkeaan ja vapaa-aikaansa.

On eduksi, jos oppilaat ja opettaja voivat osallistua projektitoimintaan henkilökohtaisen ajatuksen, kokemuksen tai näkemyksen perusteella. Tässä mielessä osallistumista edistäviltä välineiltä edellytetään emotionaalista ulottuvuutta. Toinen tärkeä edellytys on dialogisuus, joka mahdollistaa avoimen ja tasavertaisen osallistumisen. Kolmanneksi osallistumista edistäviä välineitä käytetään myös erilaisten intressien avaamiseen. **Avoin dialogi** on mahdollista vain, jos osallistujien sallitaan esittää myös toisistaan poikkeavia näkemyksiä. (Toikko 2009, 99.) Luovan prosessin vaiheissa on huomioitava hautomisen ja kypsytelyn merkitys. Oleellista on **vapaa ilmapiiri** ilman arvostelun pelkoa. Luovuus on kovaa työntekoa, mutta parhaimmillaan yhdistettynä hauskuuden ja mielihyvän elementteihin. (Paalasmaa 2014, 145.)

Kun oppilas pääsee tuomaan oman ajattelunsa ja ajattelutapansa koko ryhmälle ja opettajalle näkyväksi, mahdollistuu **vuorovaikutuksellinen oppiminen**. Tällöin oppilaat laajentavat kokonaiskuvaansa yhdessä muiden kanssa ja opettaja sekä työpajojen vetäjä saa myös laajemman kuvan siitä, kuinka nuoret jäsentävät maailmaa. (Cantell 2015, 55.)

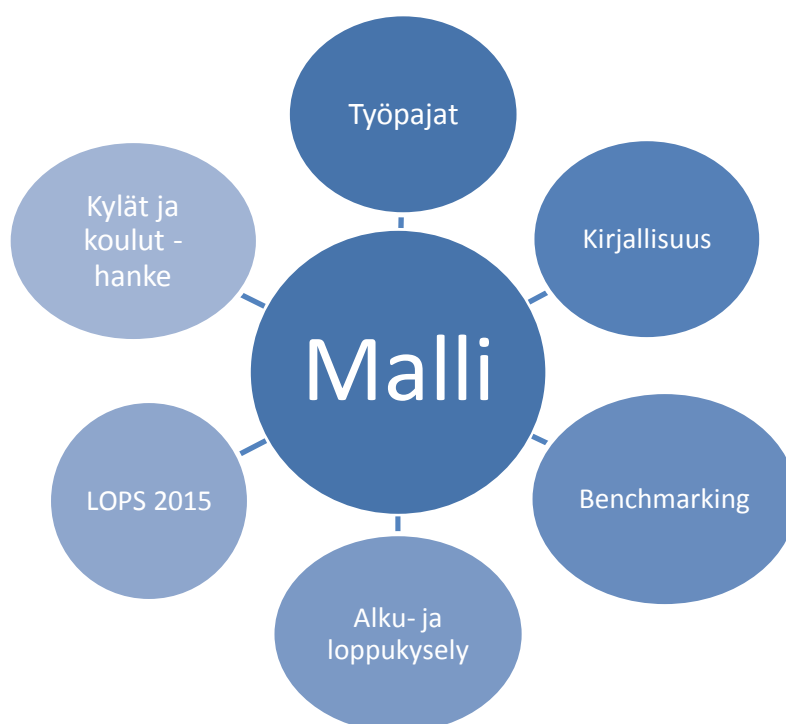
Osallistamisen välineenä voidaan käyttää muun muassa **kuvallisia tekniikoita**. Toimiva tekniikka lukiolaisten kanssa on esimerkiksi niin sanottu vapaa listaus: osallistujia pyydetään harjoituksessa merkitsemään annetun teeman pohjalta post-it lapuille mieleen tulevia eri asioita, jotka kootaan pienryhmissä ja lopuksi visuaalisesti kokonaisuutta kuvaaviksi ryhmittelyiksi. (Toikko 2009, 111.) Nämä auttavat oppilaita hahmottamaan asioiden monimuotoisuutta, yksityiskohtia ja kokonaiskuvaa, joka näistä syntyy.

Yhteissuunnittelu vaatii osallistujilta ajallista panostusta ja kokonaisvaltaista osallistumista. On siis syytä perehtyä myös oppilaiden muihin motiiveihin osallistua. Henkilökohtaisen osallistumisen motiiveja voivat olla esimerkiksi kiinnostus uusia tapahtumia kohtaan, **hyöty** liittyen omiin harrastuksiin ja omien taitojen hyödyntämiseen sekä uusiin ihmisiin tutustuminen ja verkostoituminen. (Nyström, Leminen 2011, 69.) Lukioikäisten oppilaiden osallistuminen voi liittyä myös tarpeeseen löytää uusia näkökulmia omaan elämään ja omiin tapoihin toimia sekä uusien taitojen ja kokemusten kartuttamiseen. Aineellisen hyödyn merkitystä osallistumisinnokkuuteen ei kannata myöskään sivuuttaa.

4 MALLIN RAKENTAMINEN: MITEN LUKIOLAISET AKTIVOIDAAN TAPAHTUMATUOTANNOSSA?

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmänä on koko toimintatutkimuksen kaari. Malli tapahtumatuotannosta liittyy aktiiviseen toimintaan niin yhdistysten kuin koulunkin puolelta, mistä syystä kyseisen tutkimusmenetelmän valinta on perusteltua. Mallin testaus toteutetaan Salon lukion ja Salo Jazzfestivalin yhteistyönä. Suunnitelma mallista toteutetaan benchmarkkaamalla vastaavanlaisia malleja, rakentamalla oma malli ja testaamalla sitä Salon tapahtuman yhteydessä. Suunnitelmaa parannetaan havainnoimisen ja oppilaille suunnattujen kyselyjen tuottaman informaation avulla ja aiheeseen liittyvän kirjallisuuden avulla.

Tavoitteena on opettaa oppilaita toimimaan osana tapahtumatuotantoa tutustuttamalla oppilaat tapahtumatuotannon eri osa-alueisiin ja työllistämällä heitä tapahtuman aikana erilaisissa tehtävissä. Malli julkaistaan osana Kylät ja koulut-hankkeen Menetelmäpakkia, joka sisältää erilaisia valmiita toiminnan muotoja yhdistysten ja koulujen välille. Tilaajan toive on saada mallista tiivis, kolmen sivun laajuinen konkreettisia käytännön ohjeita sisältävä kokonaisuus.

4.1 Kehittämistyön ympäristö

Tutkimukseni toimintaympäristönä toimii Salon lukio ja Salo Jazzfestival. Salon lukio on noin 600 oppilaan lukio, jossa eriytynttä musiikkikasvatusta tarjotaan musiikkilinjalla. Vuosittain kouluun muodostetaan aloittava musiikkilinjaryhmä, joka muodostuu perusopetuksen musiikkiluokilta siirtävistä sekä pääsykokeen kautta valituista oppilaista. Tapahtumatuotantoa koulussa tarjotaan musiikkiteatteri -kurssin yhteydessä, jossa oppilaat hoitavat opettajien ohjaamana muun muassa teatteriproduktion markkinoinnin ja yritys yhteistyön sekä vastaavat laajasti produktion suunnittelusta ja käytännön järjestelyistä. Koulussa toimii Ääni- ja valotiimi, joka toimii laajasti myös koulun ulkopuolella. Oppilaat vastaavat ohjatusti uusien tiimin jäsenten opastuksesta ja koulutuksesta sekä toiminnan kehittämisestä. Opinnäytetyön pilottiryhmään osallistui 17 toisen vuosikurssin musiikkilinjasta oppilasta.

Salon Jazzfestival on vuodesta 2012 järjestetty musiikkitapahtuma, joka sisältää kotimaisten ja ulkomaisten esiintyjien jazz-konserttien lisäksi oheisohjelmaa. Eri-laiset valokuva- ja taidenäyttelyt sekä elokuvat liittyvät tiiviisti jazz-teemaan. Varsinainen festivaali kestää kaksi päivää ja oheisohjelma täyttää tapahtumaa edeltävän viikon. Tapahtuman konserttitarjonta koostuu pääsymaksullisten konserttien lisäksi kahviloihin ja näyttelyihin sijoittuvista ilmaiskonserteista. Tapahtumaa järjestää SaloJazz ry, joka tekee tiivistä yhteistyötä Salon kaupungin kulttuuritoimen kanssa ja huolehtii ostopalvelusopimuksen avulla pääosin kaupungin jazz-musiikin tarjonnasta.

4.2 Toimintatutkimus

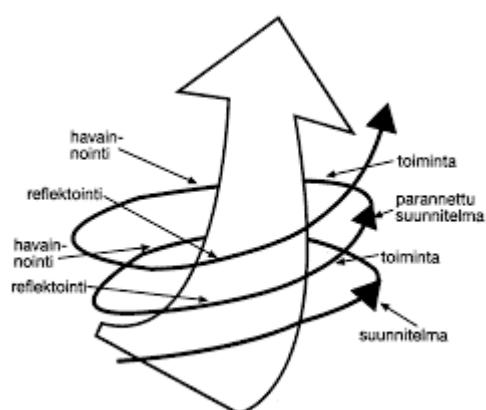
Toimintatutkimus on lähinnä lähestymistapa, jossa yhdistetään käytännön kehittämistyö ja tutkimus. Koska opinnäytetyöni liittyy nimenomaan käytännön toimintaan, oppilaiden aktivoimiseen ja Salo Jazzfestivalin toiminnan kehittämiseen, on toimintatutkimus luonteva lähestymistapa. Toimintatutkimusta ohjaa käytännöllinen intressi: miten asiat voidaan tehdä paremmin. Tutkijana osallistun prosessiin aktiivisesti pyrkimyksenä ohjata muutosta sekä tapahtuman ja koulun intressit

huomioiden. (Valli 2015, 205.) Aineiston keräämisen ja tulosten analysoinnin jälkeen etenen pohdintaan ja johtopäätöksiin, jolloin pohdin tutkimuksen merkitystä tapahtuman ja koulun välisen yhteistyön käytäntöjen kehittämiseksi. (emt., 209.)

Toimintatutkimuksessa painottuvat yhtäaikaaisesti sekä tutkitun tiedon tuottaminen että käytännön muutoksen aikaansaaminen. Kohteena on tyypillisesti ihmisten tai organisaation toiminnan muuttaminen. Keskeistä on viedä muutos käytäntöön ja arvioida sitä sekä organisaatiossa toimivien ihmisten aktivoiminen kehittämistyöhön osallistumiseen. (Ojasalo 2015, 37.) Kehittämistyössä käytän monia erilaisia menetelmiä, jotka mahdollistavat ihmisten aktiivisen osallistumisen ja heidän keskinäisen vuorovaikutuksen hyödyntämisen.

Toimintatutkimuksen keskeinen osa on reflektio. Tutkimusta toteutetaan itse-reflektiivisenä kehänä, jossa toiminta, sen havainnointi, reflektointi ja uudelleensuunnittelu seuraavat toisiaan. (Valli 2015, 211.) Spiraali kuvaa, kuinka toiminta ja ajattelu liittyvät toisiinsa peräkkäisinä suunnittelun, toiminnan, havainnoinnin, reflektion ja uudelleensuunnittelun sykleinä. Todellisuudessa nämä vaiheet kuitenkin lomittuvat ja kehittämistä voidaan tehdä jo toiminnan ja havainnoinnin aikana. (emt., 213.)

Toimintatutkimusspiraali

(Valli 2015, 212.)

Osallistavassa toimintatutkimuksessa kehittäjät ovat aktiivisia toimijoita ja toimijat aktiivisia kehittäjiä. Näin ollen tapahtumaa edustava kouluttaja ja oppilaat ovat rinnakkaisissa asemissa, eivät hierarkkisessa suhteessa toisiinsa. Osallistavassa

kehittämistoiminnassa aktiivinen osallistuminen on mahdollista vain avoimessa vuorovaikutustilanteessa. (Toikko 2009, 91–92.)

Osallistamisen käsite kuuluu luonteensa mukaisesti toimintatutkimukseen. Ulkopuolisesta aloitteesta huolimatta osallistavan toiminnan tulee edetä osallistujien omilla ehdoilla ja heidän itsensä asettamaan suuntaan, mikä johtaa omaehtoiseen osallistumiseen ja toimintaan sitoutumiseen. Osallistaminen tarjoaa siis mahdollisuuksia osallistua. (Toikko 2009, 90.)

4.3 Havainnointi

Havainnointi on paljon käytetty menetelmä kehittämistyössä. Hyödyllistä tietoa saadaan paremmin menemällä itse paikalle tarkkailemaan todellisia tapahtumia kuin esimerkiksi kyselyillä tai haastatteluilla. Esimerkiksi oppilaiden käyttäytymisestä tai keskusteluista voi saada paljon hyviä ideoita toiminnan kehittämiseen. Ojasalon (2015, 42.) mukaan havainnoinnista tulee keskeinen kehittämisen menetelmä, kun havainnot kerätään järjestelmällisesti esimerkiksi pitämällä kenttäpäiväkirjaa koko kehittämisprosessin ajan.

Tarkasteltaessa havainnointia osana osallistumista, tutkijalla voidaan katsoa olevan eräänlainen kaksoisrooli tutkimustyössään: ihmisen rooli ja tutkijan rooli. Nämä roolit voidaan ainakin jossain määrin pitää erillään, vaikka tutkijan tärkein työväline on hänen oma persoonansa. Tutkijan roolia määrittävät ensisijaisesti metodinen ja teoreettinen osaaminen ja niiden yhdistäminen aineiston keräämisessä ja analysoinnissa. (Grönfors 2015, 147–148.) Havainnoitsija voi seurata toimintaa ulkopuolisena tai osallistua itse toimintaan ja tehdä samalla havainnot (Ojasalo 2015,42).

Työssäni käytän osallistuvaa havainnointia, joka toteutuu osin tarkkailemalla tutkittavien toimintaa, osin toimintaa ohjaamalla ja siihen osallistumalla. Havainnointiin liittyen omaa roolia tulee pohtia paljon, koska oma asemani ryhmän opettajana asettaa omat vaatimuksensa – kouluttajan tulee olla tehtävänannon jälkeen riittävän syrjässä, jotta tutkittavien oma toiminta, ajatukset, ryhmäytyminen ja osallistuminen tutkimustilanteisiin olisi mahdollisimman luontevaa.

Kirjaan havainnot päiväkirjaan, jota täytän työpajojen aikana sekä välittömästi työpajan jälkeen. Post-it -lapuin tehdyt tehtävät jäävät myös konkreettisina ja kuvattuina dokumentteina, jotka kertovat ryhmän työskentelystä ja työpajan aikana tapahtuneista prosesseista. Työpajatoiminta myös videoidaan. Tapahtuman aikana havainnointi keskittyy pääasiassa oppilaiden ja asiakkaiden väliseen kanssakäymiseen, tehtävänantojen toteuttamiseen ja -jakamiseen sekä oppilaiden keskinäiseen kommunikointiin.

4.4 Benchmarking

Benchmarkkausta olen käyttänyt menetelmänä haarukoimalla tapahtumajärjestäjien ja koulujen välisen yhteistyön toimintamalleja kotimaisissa ja ulkomaisissa tapahtumatuotannoissa. Testaamani toimintamalli vaikuttaa olevan hyvin harvinaisen. Vaikka yleisötyötä tehdään, kohdistuvat ne oppilaiden osallistumisen osalta enemmän konserttikäyntien opastukseen, teosesittelyihin ja kuluttajakasvatukseen kuin varsinaiseen oppilaiden osallistamiseen konsertin tai tapahtuman järjestämisessä. Konserttikeskuksen Oppilaat konsertin tuottajina ja Musiikki elämään -hankkeen taustalta löytyvät tanskalainen Levende Music i Skolen: Culturcrew ja norjalainen Rikskonsertene: Elever som arrangører. Nämä projektit pyrkivät aktivoimaan oppilaat koulussa tapahtuvien vierailukonserttien tuottajiksi.

Lähimpänä tutkimaani mallia lukion ja tapahtumatuotannon yhteistyöstä on Kuhmon Kamarimusiikin luotsaama Järjestetään festivaali -kurssi Kuhmon lukion kanssa.

4.5 Kyselyt

Pilottina Salon lukiossa toteutettavaan työpajaan osallistuville Salon lukion ensimmäisen vuosikurssin oppilaille tehdään alkukysely (LIITE 2.) toukokuussa 2015 Webropolin kautta. Kyselyyn vastaamisen jälkeen oppilaat saavat kesäloimatehtäväksi tarkkailla ja pohtia erilaisissa yleisötilaisuuksissa esiintyviä tehtävälalueita ja toimijoita. Tavoitteena on erilaisten tapahtumatuotannon osa-alueiden havainnointi kesätapahtumien yhteydessä.

Alkukysely keskittyy kahden osa-alueen tutkimiseen: Aktiivisen kansalaisen -käsite ja Musiikkitapahtumiin osallistuminen ja järjestäminen. Lähestymiskulma tapahtumiin pilotissa ja kyselyssä on musiikissa, mutta toimii käsitykseni mukaan yhtä hyvin muissakin tapahtumamuodoissa, koska kysymykset liittyvät osallistumiseen ja henkilökohtaisiin kiinnostuksen kohteisiin tapahtumatuotannon eri tehtävissä. Tehtävistä löytyy paljon vastaavuutta riippumatta tapahtuman edustamasta kulttuurimuodosta.

Aktiivisen kansalaisuuden käsitettä lähestyn kyselyssä lukion Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä -aihekokonaisuuden kautta sekä mahdollisimman laajasti myös uudet ajankohtaiset vaikuttamisen mahdollisuudet, muun muassa bloggaaminen, huomioiden.

Musiikkitapahtumien tehtäviin osallistumisessa tavoitteena on kartoittaa oppilaiden käsitystä tapahtumajärjestämisestä ja toisaalta selvittää, millaisista tehtävistä ryhmän oppilaat ovat kiinnostuneita eli miten kyselyä seuraavia työpajoja voisi rakentaa kiinnostaviksi.

Kaksi viikkoa jazzfestivaalin päättymisen jälkeen pilottiin osallistuneet oppilaat vastaavat loppukyselyyn (LIITE 3.), missä selvitetään muutoksia asennoitumisessa tapahtumiin osallistumisessa ja aktiivisen kansalaisen käsitteeseen sekä yleistä asennetta tapahtumaa ja tapahtumajärjestämistä kohtaan.

5 TULOKSET JA ANALYYSI

Opinnäytetyössäni toimintatutkimuksen osa-alueet ovat ajallisesti limittyneet toisiinsa. Työpajojen suunnittelu ja järjestäminen, erilaisiin aiempiin projekteihin tutustuminen ja havainnointi ovat olleet välineitä mallin rakentamiseen. Muutoksia suunnitelmiin sekä lopulliseen malliin toivat käytännön kokemukset työpajojen ja työtehtävien aikataulutuksesta sekä oppilaiden aktiivisuudesta ideoida tapahtumaan liittyviä teemoja ja oheisohjelmaa.

5.1 Vertailukohteet

Benchmarkkasin useita toimintamalleja, jotka perustuvat nuorten aktivoimiseen ja osallistamiseen tapahtumatuotannoissa. Osa toimintatavoista tähtää syrjäytyneiden nuorten aktivoimiseen, osa tapahtumien vapaaehtoisten lisäämiseen ja osa painottaa nuorten kasvatuksellista ja kasvua kehittävää toimintaa. Kehittämäni mallia, jossa nuoret ja erityisesti lukiolaiset osallistuvat aktiivisesti olemassa olevan tapahtuman toiminnan kehittämiseen ja ohjelman järjestämiseen, ei löytynyt vastaavassa muodossa. Malli on yhdistelmä useista toiminnan muodoista.

Lähinnä malliani on Kuhmon Kamarimusiikkijuhlien Kuhmon lukioon tuottama *Järjestetään festivaali* -kurssi. Olin harjoittelijana kesän 2015 Kuhmon Kamarimusiikkijuhlilla ja kiinnostuin luontevasta toimintatavasta, jossa aktivoidaan oppilaita ja esitellään tapahtumaa, jonka oppilaat tuntevat, mutta joilla ei välttämättä ole omaa suhdetta tapahtumaan. Siitä huolimatta, että tapahtuma tunnetaan kansainvälisestikin korkealaatuisena ja runsaasti yleisöä houkuttelevana tapahtumana.

Kurssin on suunnitellut ja toteuttaa tapahtuman toiminnanjohtaja Sari Rusanen. Kurssiin sisältyy sekä tapahtumatuotannon teoriaa että käytäntöä, joka toteutetaan ohjaamalla oppilaat osallistumaan vapaaehtoistyöntekijänä Kamarimusiikin Ihminen ja Kosmos osa-tapahtumaan. Kurssilla käydään läpi festivaalin käytäntöjä ja millaisia resursseja järjestämiseen tarvitaan. Markkinointi, viestintä, erilaiset työtehtävät, sopimukset, lupa-asiat ja tapahtumapaikat ovat muun muassa

teoreettisena sisältönä. Osa kurssilaisista osallistuu seuraavana kesänä järjestettävään Kuhmon Kamarimusiikki festivaalin järjestämiseen.

Järjestetään festivaali –kurssin toteuttamistavassa on paljon tekijöitä, jotka voidaan siirtää malliini. Merkittävin osuus on ajatus oppilaiden osallistamisesta tapahtumaan, jolla on suuri merkitys kaupungin imagolle. Osa kurssin käyneistä on suuntautunut jatko-opinnoissaan kulttuurialan opintoihin, mikä kävi ilmi keskustellessani nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden kanssa kesän 2015 tapahtuman aikana.

Konserttikeskukseen toiminnan tarkoituksena on tuoda musiikkia mahdollisimman monien lasten ja nuorten arkiympäristöihin ja täydentää samalla koulujen musiikkikasvatusta. Konserttikeskukseen *Oppilaat konsertin tuottajina* -toimintamallin tavoitteena on osallistaa koululaiset koulukonsertin tai muun kulttuuritapahtuman tuotantoon. Mallin tavoitteena on rikastaa konserttikokemusta ja sitoa oppilaat konsertin järjestämiseen siten, ettei kokemus jää vain audittiiviseksi. Konserttikeskukseen mallin taustalla on Norjan *Rikskonsertene* -organisaation kehittämä malli. Vastaava malli löytyy myös Tanskasta nimellä KulturCrew. Mallit keskittyvät lähinnä kouluun tuotettavan konsertin tiedottamiseen ja käytännön järjestelyihin ja ovat siten toimintatavaltaan suppeampia ja rajatumpia kuin rakentamani malli.

Oppilaat konsertin tuottajina -malli on syntynyt Musiikki elämään -hankkeen osana. Hankkeen perustana on osallistava musiikkitoiminta, jonka pohjana on osallistujalähtöinen ja aktiiviseen taidetoimintaan perustuva vuorovaikutuksellinen tilanne. Hankkeen tavoitteita ovat osallistuminen, taiteellinen toiminta sekä merkitykselliset kokemukset ja niiden jakaminen. Musiikin avulla voidaan kohdata ja kuunnellaan toisia, osallistua vuorovaikutukseen ja toimia yhdessä. Hankkeen mukaan osallistava taide- ja musiikkitoiminta vahvistaa parhaimmillaan omakohtaista kokemusta osallisuudesta ja vaikutusmahdollisuuksista omassa elämässä. (Hartikainen 2014) Musiikki elämään -hankkeen kokemusten mukaan osallistuminen tällaiseen toimintaan on hyvin merkityksellistä, vaikka hankkeen ohjeistama projektitoiminta onkin lyhytkestoinen. Mielenkiintoista Musiikki elämään-hankkeessa on myös se, että hankkeessa on keskitytty siihen, kuinka musiikin

alan kolmannen sektorin osaaminen ja kuntien tarpeet saadaan paremmin kohtaamaan. Tämä toteutetaan hankkeessa viemällä muun muassa kouluihin, päiväkodeihin ja vanhusten palvelutaloihin lyhytkestoista pajatoimintaa musiikkipedagogeja, muusikoita tai opettajia työllistämällä.

Koeajo – nuoret tapahtumatuottajina on valmis, kolmen tapaamisen pohjalta toimiva konsepti, jonka on rakentanut Hämeenlinnassa toimiva Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX osana Taikalamppu -hanketta. Selkeät työohjeet sisältävä malli tarjoaa tavan rakentaa kolmella tapaamiskerralla nuorten itsensä näköinen tapahtuma. Nuoret ohjataan itse toteuttamaan juuri sitä ohjelmaa, mitä heistä tuntuu puuttuvan. Menetelmän perusideana on tarjota nuorille mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Keskeisin rooli tapahtuman tuottamisessa on nuorella itsellään ja aikuiset ovat mukana tukemassa ja luomassa puitteet tapahtuman mahdollistamiseksi. (Mäkilammi 2011, 5.) Merkittävää menetelmässä työni kannalta on innostajan roolin vahva esille tuominen. Innostajan tulee olla itse altis innostumaan toiminnasta ja saada oman esimerkin kautta ryhmän jäsenet innostumaan. Luottamuksen merkitys nuoriin on suuri ja esille nostetaan innostajan taito väistyä projektin edetessä syrjään ja antaa nuorten vastata lopputuloksesta.

Hanna-Mari Kauhanen (2015, 49) esittelee opinnäytetyössään mallin nuorten osallistamisesta yhteisöllisen tapahtumatuotannon kautta. Tässä mallissa tarjotaan eväät tapahtumalle, joka on nuorten käsialaa, mutta jonka taustatukena on vastuullisen järjestäjän edustaja, esimerkiksi kunnan nuorisotyö. Humanistisen ammattikorkeakoulun Talkoolaispörssi -hankkeessa on näkyvissä samankaltaisia tavoitteita. Tavoitteena on aktivoida syrjäytymisvaarassa olevia nuoria osallisiksi kulttuuritapahtumien vapaaehtoistyöhön. Tarkoituksena on luomalla tapahtumajärjestäjille vapaaehtoisten rekrytointia ja koordinoitua helpottavaa verkko-työkalu. (Aarela & Lahdenoja 2015, 6.) Nuorten osallistaminen tapahtumatuotantoihin on siis esillä monella sektorilla, minkä vuoksi selkeiden, tarkoin valikoituihin kohteisiin, esimerkiksi lukioihin, suunnattujen mallien rakentaminen on perusteltua.

5.2 Havainnot työpajoista

Salon lukion oppilasryhmä osallistui elo-syyskuussa 2015 työpajoihin, joissa purettiin kesän aikana syntyneitä käsityksiä tapahtumajärjestäjän työstä yhteisöllisten menetelmien avulla. Näiden työpajojen toteuttamiseen ja havainnointiin oli tarkoitus kiinnittää Humakin yhteisöpedagogiikan opiskelijaharjoittelija. Valitettavasti tämä ei onnistunut, mistä syystä toteutin työpajat itsenäisesti. Työpajat liittyivät kiinteästi 2.-3.10. järjestettävän Salo Jazzfestivalin toteuttamiseen. Oppilaat osallistuivat konkreettisesti ja tiiviisti myös tapahtuman käytännön toteuttamiseen. Kolmen kokoontumiskerran aikana käsiteltiin erilaisia tapahtumajärjestämisen teemoja lupa-asioista sopimukseen ja tapahtumapaikoista oheishjelmaan.

Työpajoihin osallistuneet oppilaat olivat Salon lukion toisen vuoden musiikkilinjalaisia. Työpajojen aluksi ei ollut tarvetta käyttää aikaa ryhmäyttämiseen, koska oppilaat olivat minulle tuttuja ja tuttuja toisilleen. Ryhmässä oli innostunut ja odotettava tunnelma. Ryhmässä oli edelliseen lukuvuoteen verrattuna kaksi uutta oppilasta, joista toinen oli ollut vaihto-oppilaana ja toinen siirtyi Salon lukioon toisesta oppilaitoksesta. Molemmat olivat kuitenkin entisiä musiikkiluokkalaisia. Uuden ryhmän ollessa kyseessä tulee tutustumiseen ja ryhmäytymiseen käyttää aikaa, jotta keskustelu on jatkossa vapaampaa. Ryhmässä oli 6 poikaa ja 11 tyttöä. Puolet ryhmästä tiesi Salo Jazzfestivalin entuudestaan.

75 minuutin mittaisia työpajoja oli kolme, joista kaksi ensimmäistä järjestettiin koululla ja viimeinen näyttelytilassa, jonka yhteydessä tutustuttiin Salon Taiteilijaseuran edustajaan ja Café Makun yrittäjään. Työpajat olivat osa musiikkilinjalaisten musiikkikurssia eli työpajat järjestettiin koulun tuntien aikana. Työpajojen konkreettisena tehtävänä ja tuloksena oppilailla oli Salon Taiteilijaseuran Outletnäyttelyn musiikkitarjonnan kokoaminen ja toteuttaminen jazz-tapahtuman ajaksi sekä oman työpanoksen suunnittelu tapahtuman ajaksi. Lisäksi he pohtivat tapahtuman markkinointia erityisesti sissimarkkinoinnin näkökulmasta.

Ensimmäisessä työpajassa käytiin läpi kesäksi annetut ennakkotehtävät: mihin asiakkaan huomio musiikkitapahtumissa kiinnittyy ja miksi? Tällä tehtävällä pyrittiin avaamaan oppilaiden omia kokemuksia tapahtumista ja osoittamaan, kuinka

paljon heillä on jo tietoa, tosin ehkä tiedostamatonta, tapahtumien järjestämisestä. Konkreettisen tehtävän antaminen sisällöntuotannon muodossa ja oppilaille koituvien hyötyjen läpikäyminen on tärkeä osa oppilaiden sitouttamista toimintaan. Oppilaan kykyyn tuottaa sisältöä ja toimia aktiivisena tapahtumatuotannon jäsenenä tulee luottaa ja tuoda tämä työpajoissa esille. Tapahtuman tarkempi esittely ja omaehtoinen tutustuminen esitteisiin, kotisivuihin, esiintyjiin ja muuhun materiaaliin on myös syytä tehdä ensimmäisessä tapaamisessa. Tehtävä oheisohjelman tuottamisesta annettiin myös ensimmäisellä tapaamiskerralla.

Sissimarkkinointiin tutustuminen oli oppilaista mielenkiintoista. Toisen työpajakerran ensimmäinen harjoitus sisälsi pohdintaa tuttujen käyttöesineiden poikkeavista käyttötavoista, millä pyrittiin avaamaan erilaisia, luovia toimintatapoja. Samaa tapaa jatkettiin kohdistamalla huomio mahdollisuuksiin markkinoida Salo Jazzfestivalia poikkeavissa ympäristöissä ja poikkeavilla tavoilla. Ideoinnista syntyneitä mahdollisuuksia on lueteltu Liitteessä 4. Osa ideoista on hyvinkin toteutuskelpoisia.

Toisen työpajan aikana määriteltiin jokaiselle mieluinen työtehtävä, jotta aikataulujen laatiminen voisi alkaa riippuen jokaisen aikataulullisista mahdollisuuksista osallistua työtehtäviin. Oppilaista muodostettiin parit, jolloin he voivat olla toistensa tukena sekä tapahtuman aikana että jo tapahtumasta keskusteltaessa ja valmisteltaessa. Oppilaat olivat työpajojen välissä rekrytoineet jazz-viikon viidelle päivälle esiintyjät nuorista salolaisista muusikoista joko lupautumalla esiintymään itse tai tarjoamalla esiintymismahdollisuuden tuntemilleen muusikoille. Tyyliä ei ollut rajattu, joten jazz-tapahtuman oheisohjelmaksi kuultiin taidenäyttelyä värittämässä niin klassista, blues- kuin popmusiikkiakin.

Oppilaiden on tärkeää tietää ja tuntea tapahtuman paikallisia yhteistyökumppaneita. Kolmannessa työpajassa tehtiin vierailu Salon taiteilijaseuran näyttelytilaan, minkä musiikkitarjonnasta oppilaat tulevat vastaamaan. Tilan mahdollisuuksien hahmottamisen lisäksi he saivat kuulla suunnitelman taidenäyttelyn toteuttamisesta. Työpajassa vieraili myös näyttelytilan pohjakerroksessa sijaitsevan

kahvilan yrittäjä, joka kertoi omasta työstään ja tapahtumayhteistyön merkityksestä omaan työhönsä ja yrityksen ja kaupungin vetovoimalle. Työpajassa käytiin läpi henkilökunnan ohjeistus, missä tuli esille muun muassa käytettävä vaatetus, palvelumyönteisyys ja muita tapahtuman onnistumiseen ja julkisuuskuvaan liittyviä asioita.

”Mieleen jäi lehtijuttu, joka tehtiin festivaalista. Oli hauska lukea lehdestä, kun tiesi mitä paikalla on tapahtunut, kun juttua oli tehty.”

Viimeisessä työpajassa paikalla oli myös lehdistöä, jonka läsnäolo toi skarppiutta oppilaisiin. Samalla festivaalipaitojen jakaminen, niihin pukeutuminen ja lehtikuvaajan ottamat valokuvat ryhmästä vaikutti olevan hyvin merkityksellistä. Tämä loi yhteisöllisyyttä ja sitouttaa toimintaan.

5.3 Kyselyjen tulokset

”Tapahtumatuotannon työpajat opettavat oppilaille vastuun kantamista ja oman aktiivisuuden lisäämistä.” Tämä suora lainaus erään oppilaan loppukyselyn vastauksesta kiteyttää hyvin kokeilun onnistumisen. Lauseessa tulevat esille sekä uuden opetussuunnitelman että Kylät ja koulut -hankkeen filosofia.

Otos kyselyissä on pieni, 17 osallistujaa, mutta työpajojen ja tapahtuman aikaisen havainnoinnin perusteella kyselyjen vastaukset kuvaavat hyvin oppilaiden asennoitumista osallistumiseen ja mielenkiinnon kohteisiin. Vastaukset voisivat poiketa saaduista, mikäli kyseessä olisi erikoistumaton lukiolaisten ryhmä. Nyt kokeiluun osallistui musiikkilinjalaisten ryhmä, joka osallistuu aktiivisesti säännölliseen konsertti- ja esiintymistoimintaan.

Ryhmän 17 oppilaasta 9 oli aiemmin osallistunut musiikkitapahtumien järjestämiseen esiintyen, talkoissa, roudaten, esitystekniikkaa hoitaen ja tarjoten käytännön apua. Kysyttäessä kiinnostuksen kohteita tapahtuman tuottamisessa alku- ja loppukyselyn välillä oli pieniä eroja. Lipunmyynnin kiinnostavuudessa oli suurin kasvu neljästä kahdeksaan kiinnostuneeseen. Tiedotukseen osallistuisi tapahtu-

man jälkeen viisi aiemman kolmen oppilaan sijaan. Sosiaalisen median ja markkinoinnin osuus oli suuri sekä alku- että loppukyselyssä kahdeksan oppilaan ilmoittaessa kiinnostuksen kohdistuvan näihin. Kysymyksessä sai valita useamman vaihtoehdon.

Kyselyn osiossa Aiotko osallistua tulevaisuudessa Salo Jazzfestivaaliin 9 vastasi tulevansa tapahtumaan jatkossa ehkä ja 5 kyllä. Ei -vastauksia ei ollut yhtään. 14 oppilasta ilmoitti osallistuvansa tuleviin tapahtumiin konserttikävijänä, kaksi tallekoolaisena ja yksi ”ehkä jopa esiintyjänä tulevaisuudessa”. Suurin osa oppilaista koki siis tapahtuman mielenkiintoisena, mutta vain kaksi koki oman aktiivisuuden tapahtuman järjestelyissä motivoivana. Puoli vuotta kyselyn toteuttamisen jälkeen SaloJazz ry:n toiminnassa on kuitenkin aktiivisesti mukana kahdeksan piltottiin osallistunutta oppilasta järjestämässä lipunmyyntiä ja hoitamassa muita käytännön järjestelytehtäviä.

Loppukyselyn työpajojen sisältöjä koskevat vastaukset ryhmittelin seuraavasti: sisällön tuotanto, markkinointi, tehtäväkentän laajuus ja sosiaalisuus. Sisällön tuotannon tehtävät koettiin mielekkääksi tehtävien konkreettisuuden vuoksi. Oman suunnittelutyön ja aktiivisuuden merkitys tuli esille konkreettisesti oheisohjelman yhteydessä järjestetyissä konserteissa. Työpajoissa saatu informaatio tapahtumasta ja tapahtumatuotannon taustoista auttoi tässä tehtävässä. Oheisohjelman suunnittelussa oppilaat kaipasivat taustatukea nimenomaan käytännön järjestelyjen hoitamisessa, esiintyjien hankinnan oppilaat hoitivat erittäin itsenäisesti.

Markkinoinnin osuus työpajojen sisältönä nousi monessa vastauksessa esille. Hahmoteltaessa työpajoissa tapahtumatuotannon moninaisia tehtäviä markkinoinnin osuus nähtiin merkittävänä. Sissimarkkinointiin liittyvä käytännön tehtävä koettiin hauskana ja mielenkiintoisena: ”olen kiinnostunut markkinoinnista ja tämä avasi ainakin omia näkemyksiä, että markkinoinnissa voi olla hyvinkin omaperäisiä ja hullujakin ideoita.” Työpajassa tuli esille ideoita, joita ei ehditty toteuttaa tapahtumaan mennessä, mutta jotka voisivat hyvin palvella tapahtuman markkinoinnin jatkosuunnittelua. Oppilaat katselevat ympäristöään eri silmin kuin kouluttaja.

Erilaisten harjoitusten kautta oppilaat tutustuivat omien kokemustensa perusteella tapahtumatuotannon eri työtehtäviin. Kyselyn vastauksissa oivallus tapahtumajärjestämiseen liittyvän työn suuresta määrästä nousi esille. Oppilaiden käsitys ja kokemukset tapahtumista laajenivat siis jo työpajojen perusteella ja vahvistuivat tapahtuman aikana. Positiivinen mielikuva erilaisista tapahtumien sisällöistä on myös merkittävä osa oppilaiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä:

”Olisin kuvitellut ihmisten olevan vähemmän kiinnostuneita jazzista. Aktiivisuus yleisön kannalta yllätti.”

Tapahtuman aikana oppilaat osallistuivat eri tavoin. Avokysymyksissä oppilaat pohtivat työpajojen soveltuvuutta osaksi koulutyötä. Oppilaiden omat harrastukset ja menot aiheuttivat osalle osallistujista päällekkäisyyksiä tapahtuman kanssa. Koulun koeviikko osui juuri festivaaliviikolle. Osa koki tämän hankalana, osa puolestaan totesi, että koeviikolla on hyvin aikaa tehdä tapahtuman järjestelyjä. Oppilaat suhtautuvat omaan koulunkäyntiinsä eri tavoilla ja heillä on toisistaan hyvinkin paljon poikkeavia lukujärjestyksiä. Tämä aiheuttaa vaatimuksia tehtävien yksilöinnille ja aikataulujoustoille etenkin lukukausien aikana järjestettävissä tapahtumissa.

Tapahtumatuotannon työpajat opettavat oppilaille vastuun kantamista ja oman aktiivisuuden lisäämistä. Ryhmätyöskentely toimintatapana koettiin hyvin koulussa toimivaksi. Ryhmätyötaidot koetaan oleellisiksi tulevaisuuden työelämää ajatellen ja ne auttavat tulevaisuuden suunnittelussa ja sosiaalisissa tilanteissa. Tapahtumatuotannossa havaittiin paljon asioita, joita ei alun perin osannut liittää tapahtuman järjestelyihin.

Tunne siitä, että voi olla avuksi, nostettiin vastauksissa esille. Erilaiset kohtaamiset ihmisten kanssa ovat mieleenpainuvia kokemuksia. Osalla oli vaikeuksia kerätä rohkeutta keskustelun avaukseen, asiakaskyselyn tekemiseen tai opastamiseen liittyvissä asioissa. Tapahtuman jälkeen koettiin oman sosiaalisen rohkeuden kasvaneen.

Osa tapahtuman osa-alueista koettiin organisoidun huonosti. Nämä kommentit liittyvät todennäköisesti puutteelliseen etukäteisinformaatioon. Tapahtuman järjestäjille voi olla itsestään selvää asioiden hoitaminen ja sujuvuus, mutta oppilailla tätä tarvittavaa tietoa ei välttämättä ole. Mikäli oppilaat toimivat itsenäisesti eri paikoissa ja eri toimijoiden kanssa, tulee huolehtia siitä, että oppilailla on riittävät ennakkotiedot sekä osoitettu henkilö organisaation puolelta, johon voi ottaa yhteyttä ja kysyä apua.

”Työ oli ihanan tuottavaa ja sai jutella uusille ihmisille.”

Työtehtävien monipuolisuus koettiin hyvänä. Jokaiselle tuntui löytyneen itselle sopiva työtehtävä, johon oli sopivasti aikaa käytettävissä ja joka oli riittävän haasteellinen. Osa työtehtävistä muuttui tapahtuman aikana johtuen viime hetken muutoksista tai peruutuksista. Tämä opetti oppilaille joustavuutta ja kärsivällisyyttä. ”Tämä kasvattaa näköjään hermoja”, totesi eräs oppilas. Nuoriin kohdistunut luottamus ja annettu vastuu teki vaikutuksen osaan vastaajista. Tehtävät tehdään paremmin, kun niihin on sitouduttu henkilökohtaisesti ja asioiden hoitaminen on konkreettisesti kiinni omasta työpanoksesta.

Kun oppilaat osallistuvat omassa lähiympäristössään järjestettävän tapahtuman järjestelyihin, näkevät tapahtuman sisältä vaadittavan ja tehdyn työn määrän sekä suoraan lopputuloksen ja yleisön reaktiot ja tyytyväisyyden tai kritiikin, he voivat kokea vaikuttavansa omassa elinpiirissään tapahtuviin asioihin. Omat asenteet ja käsitykset erilaisista kulttuurin muodoista, ihmisistä ja organisaatioista saavat uusia laajempia muotoja. ”Sai olla mukana tässä hienossa tapahtumassa, sai nähdä taiteesta kiinnostuneita ihmisiä ja taidetta sekä kuuli hyvää musiikkia.”

Myös aineelliset hyödyt muun muassa ilmaislippujen, festaripaidan ja kahvitarjoilun muodossa ovat merkittävä tekijä oppilaiden motivoinnissa. Pidettäessä huolta talkoolaisten hyvinvoinnista pienillä huomionosoituksilla, saadaan yleinen ilmiö säilymään positiivisena. Talkoolaisten yksilöllinen huomiointi on vaativaa, mutta palkitsevaa.

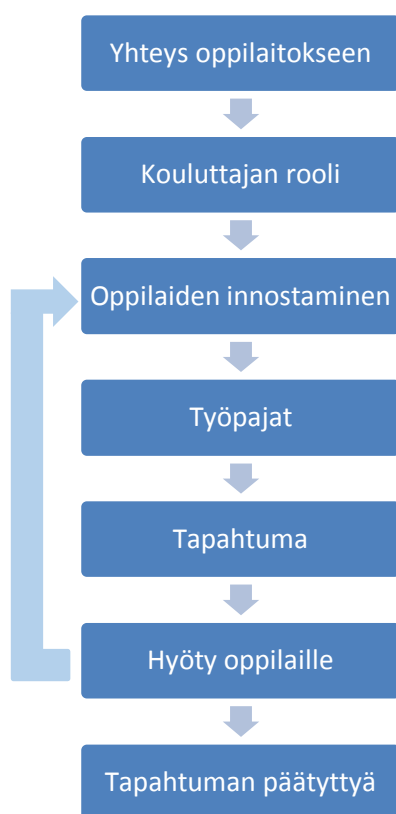
Kaksi viikkoa tapahtuman jälkeen vierailin lukiolla teettämässä ryhmälle loppukyselyn ja pyytämässä vapaata palautetta ja keskustelua projektista. Suullisessa palautteessa oppilaiden tyytyväisyys projektiin tuli selvästi esille. Suurin osa ryhmästä piti annetuista tehtävistä, työpajoista ja osallistumisesta tapahtumaan. Rohkeus tarttua annettuun tehtävään oli lisääntynyt ja kontaktin ottaminen ihmisiin koettiin helpommaksi kuin ennen tapahtumaan. Tämä vaati tapahtuman aikana myös rohkaisua organisaation puolelta sekä konkreettisia esimerkkejä, miten erilaisissa tilanteissa voi toimia. Epävarmuuden sietäminen ja jännityksen hallinta oli myös palautteen mukaan kasvanut. Vaikka nuorten oletetaan olevan niin sanottuja digi-natiiveja, tuli monelle uusia kokemuksia sosiaalisen median sovelluksista ja tapahtumatiedottamisesta esimerkiksi Facebookin ja Instagramin kautta.

Aktiivisen kansalaisen käsitteen suhteen alku- ja loppukyselyn välillä oli havaittavissa pieniä muutoksia. Äänestämisen tai politiikkaan osallistumisen merkitys oli vähentynyt. Muutos heijastui käsityksenä humanitäärisen työn tärkeydestä aktiiviselle kansalaiselle sekä liikunnan tärkeydestä. Mikäli näillä eroilla koetaan olevan merkitystä, voidaan tulkita, että vastaajat kokevat aktiivisen vaikuttamisen omaan ja muiden elämään ja sen laatuun tärkeämmäksi nyt kuin alkukyselyn aikana. Toisaalta oppilaat olivat loppukyselyssä valinneet harvemmin aktiivisen kansalaisen määritelmäksi ihmisen, joka järjestää elämänsä. Aktiivinen kansalainen käsitteenä onkin enemmän opetussuunnitelmien sisältöä ohjaava käsite kuin selkeän merkityksen oppilaille luova sanapari. Tässä työssä sen merkitys on suuri nimenomaan lukion toimintakulttuurin muutosten ymmärtämisessä.

6 MALLIN OSA-ALUEET

Malli tulee sisältämään tiiviin ohjeistuksen lukion ja tapahtumajärjestäjän yhteistyöstä projektin käynnistämisvaiheesta tapahtuman jälkitöihin saakka. Malli sisältää yksityiskohtaisia ohjeita kouluttajalle ja tapahtumaa järjestävälle organisaatiolle. Näkemykset mallin osa-alueista ja kokonaisprosessista perustuvat edellisen luvun kokeiluihin ja havaintoihin, yli 20-vuotiseen kokemukseeni opettajan työstä sekä toiminnastani kolmatta sektoria edustavissa yhdistyksissä. Mallia voidaan soveltaa eri kulttuurialojen tapahtumiin.

Mallin osa-alueet

6.1 Yhteys oppilaitokseen

Yhteydenotto ja -pito yhdistysten ja koulujen välillä koettiin Kylät ja koulut -hankkeen toimijakyselyssä (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014a ja 2014b) haasteelliseksi ja usein myös yhteistyön esteeksi. Koska toimin itse musiikinopettajana lukiossa, jossa pilotti toteutettiin, oli yhteistyö oppilaitoksen ja oppilaiden kanssa helposti järjestettävissä. Kaksitahoisesta roolistani huolimatta tehtävät tuli

erottaa selkeästi toisistaan ja huomioida sekä musiikkitapahtuman että koulun intressit. Tärkeää on, että koulussa tiedetään mitä ja miten tehdään ja kuinka paljon kouluaikaa menee työpajojen ja tehtävien toteuttamiseen. Otettaessa yhteyttä kouluun on suunnitelmien oltava jo hyvin valmisteltuna. Tällöin päästään heti keskustelemaan aiheesta ja aikatauluista.

Kokemukseni perusteella koulut suhtautuvat hyvin myönteisesti yhteydenottoihin ja yhteistyötarjouksiin, kunhan niihin on riittävästi aikaa reagoida eivätkä ne syö kohtuuttomasti koulun ajallisia ja taloudellisia resursseja. Mikäli koululta tarvitaan etukäteisvalmisteluja, tulee yhteydenotto tehdä mielellään kolmea kuukautta aikaisemmin. Koulun arjessa on paljon liikkuvia ja toisiinsa vaikuttavia tekijöitä, jotka vaikuttavat erilaisten esitysten tai työpajojen ajalliseen sijoittumiseen sekä tilakysymyksiin.

Usein joustavinta ja tehokkainta on ottaa suoraan yhteyttä sopivan aineen opettajaan kuin rehtoriin, jonka tehtäväksi jää tiedottaa asiasta eteenpäin. Tieto voi tällöin jäädä jakamatta tai päättyä ”väärän” opettajan tietoon eikä projekti etene. Jos oppilaitoksessa on tuttu opettaja, keskustelu helpottuu. Mikäli opettajat tarvitsevat tietoa rehtorilta, tiedottavat ja kysyvät he itse rehtorilta, ammattiosaaminen ja oppilaskontaktit ovat kuitenkin ensisijaisesti heidän harteillaan. Suoran kontaktin puuttuessa valitaan sopiva aine tai aineyhdistelmä, jonka kautta haetaan sopivia opettajia koulusta.

Olennaista koulujen kanssa tehtävän yhteistyön suunnittelussa on huomioida oppilaiden aito toimijuus ja aktiivinen rooli. Tarkoituksena on työskennellä toiminnallisesti oppilaiden kanssa siten, että heidät merkityksellisiksi kokemat, omaan kokemusmaailmaan kuuluvat ja sitä avartavat asiat ovat keskiössä. Oppilaat pääsevät käytännössä käsittelemään ja edistämään tutkimaansa ilmiötä. (Halinen & Seppänen 2015, 19). Yhteistyöhön kuuluvilla opettajilla tulee olla etukäteen käytettävissään samat tiedot kuin kouluttajilla, jotta opettaja voi aidosti olla vastaa-massa oppilailta tuleviin, työpajoihin liittyviin kysymyksiin.

Toimittaessa koulujen kanssa tulee huomioida oppilaiden oikeudet ja vastuukysymykset. Erityisen tarkkana on oltava, kun tapahtumassa tai ohjelmaprojektissa

käytetään nuoria työtehtävissä (Saksala 2015, 223). Oppilailla on esimerkiksi oikeus kieltäytyä valokuvien ottamisesta ja julkaisemisesta, koska tiettyyn oppilaaseen yhdistettävissä oleva valokuva on henkilötieto (Vehkamäki & Lahtinen & Tamminen-Dahlman 2013, 96). Koulun ulkopuolella tapahtuva koulun toimintaan liittyvä opetus tulee vastuukysymysten vuoksi merkitä lukion työsuunnitelmaan (Lukioasetus 3 §). Työsuunnitelma laaditaan syyslukukauden aluksi, mutta sitä voidaan päivittää lukuvuoden aikana. Pääasiallisesti koulun toimintaan liittyvästä koulun ulkopuolisesta toiminnasta vastaa opettaja, tapahtumien aikana opettajan jatkuva läsnäolo ei aina ole mahdollista eikä järkevääkään. Tällöin tapahtuman tulee huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja vakuutuksista. Kannattaa myös pohtia koulun kanssa, onko oppilaiden kanssa syytä tehdä vapaaehtoisopimus, jossa vastuukysymykset ja suostumukset käydään läpi. Tämä on samalla yksi tapahtumatuotannon osa-alue, josta voidaan keskustella oppilaiden kanssa työpajoissa. Oppilaan täysi-ikäisyys ei poista vastuukysymysten merkitystä.

Lukion opetussuunnitelman aihekokonaisuudet tarjoavat luontevan mahdollisuuden ainerajat ylittävälle projekteille. Koulun opettajien yhteistyö on tiivistä ja opettajien mahdollista työtaakkaa voi helpottaa töiden jakaminen: mukana projektissa voi olla vaikka musiikin, kuvataiteen ja yhteiskuntaopin opettaja sekä opinto-ohjaaja. Tällöin yhdistyvät taideaineet, yrittäjyyskasvatus ja projektin mahdolliset vaikutukset oppilaiden jatko-opintoihin. Koulujen kanssa työskennellessä kannattaa huomioida myös tulevaisuuden hankkeet, joita koulu voi olla laajemminkin tuottamassa yhteistyökumppanina.

Koulujen resurssit ovat harvoin käytettävissä esimerkiksi kouluttajan palkkion maksamiseen. Resursseista materiaalien saatavuus voi tulla kysymykseen. Useassa kunnassa on käynnissä OPH:n hankesuunnittelu, jonka kautta rahoitusta perusopetuksen kerhotoimintaan voidaan saada. Mikäli kuntien rahoitusta voitaisiin opetus- tai kulttuuritoimen puolelta suunnata myös toisen asteen käyttöön, kannattaa tämä ottaa huomioon. Valitettavasti kouluttajan kustannukset menevät siis todennäköisesti tapahtumatuottajan pussista. Tämä satsaus voidaan helposti perustella vapaaehtoisten määrän lisäämisellä ja uusien näkökulmien saamisella tapahtuman tuotantoon. Toisaalta täytyy varmistaa, ettei yhdistystä edustava

kouluttaja tee pelkästään ilmaista työtä koululle. Kummankin osapuolen intressit osallistua yhteistyöhön on syytä selvittää.

6.2 Kouluttajan rooli ja oppilaiden innostaminen

Kouluttajan rooli oppilaiden mielenkiinnon herättäjänä on merkittävä. Kouluttaja edustaa tapahtumaa ja pyrkimyksenä on herättää oppilaiden henkilökohtainen kiinnostus tapahtuman suunnittelua ja tapahtumaan osallistumista kohtaan. Oppilaalle toiminnasta koitua hyöty ja mielenkiintoisen toiminnan merkitys oppilaalle ja hänen lähipiirilleen sekä laajemmin tapahtumalle ja paikkakunnalle ovat tärkeitä tekijöitä motivoinnissa.

Työpajojen organisointi ja vetäminen edellyttävät kouluttajalta vahvaa sitoutumista, hänen tehtävänsä on ohjata oppilaat näkemään kulloisenkin teeman osuus jokaisessa työpajavaiheessa. Oppilaiden motivointi onnistuu vain, jos kouluttaja on itse innostunut toiminnasta ja halukas kokemaan asioita eri tavoin kuin perinteisessä opetuksessa ja valmis uudenlaisiin, yllättäviinkin ideoihin. Yleisemmin oppilailta saatu palaute on osoittanut, että asioita haluttaisiin oppia enemmän itse tekemällä ja tutustumalla taiteen ja kulttuurin tarjoamiin mahdollisuuksiin (Rikaniemi 2010, 16). Ilman kokemuksellisuutta oppiminen jää helposti pinnalliseksi.

Työpajat tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä koulun kanssa. Kouluttajan tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä ryhmän opettajaan ja tiedottaa työpajojen sisällöistä. Keskustelut työpajoja ennen ja jälkeen auttavat molempia osapuolia toiminnan järjestämisessä ja kehittämisessä. Opettajan vahva sitoutuminen toimintaan edesauttaa myös oppilaiden motivoinnissa.

Käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että oppilaat ovat usein työpajojen aluksi rennompia, mikäli oma opettaja ei ole paikalla. Tämä tarjoaa mahdollisuuden uudenlaisten työtapojen käyttöönotolle ja oppilaita on hyvä välillä ravistella pois perinteisistä koulun toimintatavoista. Alkutunnin ylimääräinen kahvihetki voi tulla opettajallekin tarpeeseen. Opettaja voi olla mukana työpajoissa, päärooli on

kuitenkin työpajojen kouluttajalla. Opettaja voi myös oppia oppilaistaan seuraamalla heidän toimintaansa erilaisessa vuorovaikutuksessa ja uusien työtapojen parissa.

Kouluttajan tehtävä on opastaa, avustaa ja rohkaista oppilaita ottamaan vastuuta tapahtuman järjestelyistä ja tarjota jokaiselle ryhmän jäsenelle riittävän motivoivia ja vastuullisia tehtäviä. Jo aivan alussa ryhmälle on hyvä kertoa, että ryhmän ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen on heidän vastuullaan ja heidän työpanoksensa on tärkeä. (Lankinen 2008, 12.) Kouluttajalla tulee olla hyvä käsitys tulevasta tapahtumasta ja sen organisaatiosta. Uuden tapahtuman järjestämisen kohdalla oppilaille voi antaa paljon vapauksia oheisohjelman ja sissimarkkinoinnin järjestämisessä.

Kouluttajan tärkein tehtäviä on turvallisen ja rennon ilmapiirin luominen. Tällöin ryhmässä syntyy keskustelua ja siinä uskalletaan olla luovia ja kokeilla ilman epäonnistumisen pelkoa. Sitä paitsi, mokaamisen seurauksena syntyvät usein kaikkein viltimmät ideat.

Työpajojen tärkein työtapo on keskustelu. Tämä tarkoittaa, että asioita tarkastellaan eri puolilta, valintoja perustellaan ja puhutaan siitä, mitä on päätetty. Keskusteluissa on tärkeää, että kaikki halukkaat saavat puheenvuoron. Oppilaita rohkaistaan kertomaan kokemuksiaan ja toteamaan, että erilaisia näkökulmia on paljon ja kaikki ovat oleellisia. Tapahtuman yleisökin koostuu erilaisista ihmisistä, joilla on erilaisia tarpeita ja näkemyksiä.

Kouluttajan pitää välillä muuttaa nopeastikin suunnitelmia ja improvisoida. Alkuperäistä suunnitelmaa ei kannata viedä härkätäpäisesti eteenpäin, jos ryhmä on menossa luovasti uuteen päämäärään. Kouluttajan tulee aistia keskittyneesti ryhmästä tulevia ideoita ja ehdotuksia. (Lankinen 2008, 12.) Tehtävänannon jälkeen oppilaat tekevät ja ideoivat, mutta kouluttaja on aktiivisesti läsnä havaintoja tehden.

Kouluttaja on ryhmälle aikuinen ja auktoriteetti, jonka tehtävä on pitää ryhmän työskentelyn tavoite selkeästi esillä. Kouluttaja ei ole nuorten kaveri tai yksi ryhmän jäsenistä, vaikka tunnelma pyritäänkin pitämään rentona. Toisinaan tämä tarkoittaa selkeää ja tiukkaa rajanvetoa. Kouluttajan tehtävä ei kuitenkaan ole ideoida ja määrätä, vaan antaa oppilaiden ideoida ja ottaa vastuu lopputuloksesta, vaikkei se vastaisikaan kouluttajan alkuperäistä ajatusta (Lankinen 2008, 12). Työpajojen perusteella voidaan oppilaiden ideoista valita soveltuvimmat tapahtuman markkinointiin ja toteuttamiseen.

Työpajoja suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että oppilaille soveltuvat tehtävät on paketoitu, suunniteltu, ohjeistettu ja aikataulutettu tarkasti (Karreinen ym. 2010, 9). Näitä suunnitelmia voidaan projektin edetessä päivittää ja soveltaa. Kokonaiskäsitys tehtävistä ja niiden vaatimasta ajankäytöstä on oltava valmiina, jotta oppilaille voidaan suunnitella erikokoisia työtehtäviä. Tällaisesta suunnittelutyöstä on paljon hyötyä joka tapauksessa tapahtuman organisoinnissa ja käytännön toteutuksessa.

6.3 Työpajat

Mikäli kyseessä on kouluttajalle ja toisilleen vieras ryhmä, on alun ryhmäytämistehtäviin syytä käyttää aikaa. Erilaisia tutustumistapoja on monia ja kouluttajan kannattaakin käyttää niistä itselleen luontevimpia, jolloin oppilaiden lähestyminen on suorempaa. Kouluttajan tekemät mokat ovat usein tilannetta rentouttavia. Kokemus tekee tässäkin valmiimmaksi.

Työpajatoiminnan lähtökohtana olivat oppilaiden omat kokemukset. Omia kokemuksiaan pohtimalla he löysivät paljon erilaisia tapahtumatuotannon työtehtäviä. Näitä kokemuksia jakamalla he lähestyivät tapahtuman onnistumiseen liittyviä tärkeitä henkilökohtaisia ja yleisiä tekijöitä. Huomiota kiinnitettiin erityisesti palveluiden asiallisuuteen, ystävällisyyteen ja saavutettavuuteen. Hyvin usein oppilaiden kokemukset rajoittuivat kuitenkin vielä käyttäjän kokemukseen. Omien kokemusten avaaminen muiden kanssa ja pilkkominen pieniin osiin (ensimmäinen kontakti, lippujen hankinta jne.) havahduttaa näkemään tapahtuman järjestämisen taustoja ja tapahtuman järjestämiseen kuluvan työn määrään.

Post-it-lapuin tehdyt tehtävät, joissa henkilökohtainen pohdinta yhdistetään pienryhmäkeskusteluun ja lopuksi koko ryhmän tiedon kokoamiseen olivat toimivia ja auttoivat oppilaita hahmottamaan kokonaisuuden suhdetta yksittäisiin tehtäviin. Tämä herättää myös ajattelemaan, mikä oma asema tapahtumajärjestelyissä voisi olla kiinnostava. Pienryhmien keskustelu oli vilkasta, koko ryhmän keskusteluun osallistui ryhmän jäsenistä noin puolet. Koulun ryhmissä voi tulla eteen tilanteita, jossa kukaan ei ole halukas kommentoimaan. Tällöin pienryhmiin jakaminen on tehokas työtapa.

Työpajojen sisällöt laaditaan kunkin tapahtuman tarpeita vastaaviksi. Malliin on liitetty lista erilaisista sisällöistä, jotka voivat vaihdella laajastikin eri tapahtumia suunniteltaessa. Erilaisten työtehtävien kohdalla voidaan laajastikin pohtia, mitä merkitystä oppilaan tehtävällä on niin tapahtuman asiakkaalle kuin oppilaalle itselleen. Tehtävien kiinnostavuus lisääntyy, kun niille syntyy oma henkilökohtainen merkitys. Oppilas voi esimerkiksi pohtia seuraavaa näkökulmaa: ”Kun myyt paitoja, mieti omaa asiakaskäyttämistäsi eli mitä hyötyä tehtävästä voisi sinulle jatkossa olla ja millaista palvelua itse haluaisit?” Näitä oppilaat voivat pohtia myös työparinsa kanssa.

6.4 Tapahtuman aikana

Tapahtumaa edeltävä oppilaiden mahdollisimman kattava tiedottaminen tapahtuman eri osa-alueista on tärkeää. Varsinaisen tapahtuman aikana oppilaat olivat tehtävissä, joissa heiltä kysyttiin paljon asioita. Mitä enemmän tietoa heillä oli sitä varmemmin he pystyivät toimimaan ihmisten kanssa ja sitä itsevarmempi olo heillä oli. Monet ryhmäläisistä olivat kuitenkin vasta ensimmäistä kertaa asiakaspalvelutehtävissä ja osa kaipaa rohkaisua alkuun pääsemiseen.

Vapaaehtoisten tulee olla tavoitettavissa ja heillä tulee olla tieto kontaktihenkilöistä, joihin he voivat ottaa yhteyttä tapahtuman aikana yllättävissä tilanteissa tai mikäli heillä on jotain kysyttävää. Tämä tuo oppilaille varmuutta ja turvallisuuden tunnetta tehtävien hoitamiseen. Työtehtävien yhteydessä oli Salon jazz-tapahtumassa organisaatiosta nimetty henkilöt, jotka vastasivat alaikäisten työtehtävistä.

Erityistä huomiota kiinnitettiin tehtäviin, joissa liikutellaan käteistä rahaa. Huolellisuus kirjanpidossa on tällöin erityisen tärkeää. Täysi-ikäiset ryhmän jäsenet saivat vastuullisempia tehtäviä ja toimivat muun muassa lipunmyynti- ja asiakaskyselytehtävissä myös K-18 -tilaisuuksissa.

Ennen tapahtuman osatapahtumia, esimerkiksi konserttia, kannattaa pitää ”käskyjako”, jossa paikalla ovat kaikki eri työtehtävissä olevat oppilaat ja aikuiset. Konsertin eri osa-alueet, aikataulut ja mahdollisesti eteen tulevat kysymykset tai ongelmat käydään läpi. Näin jokainen tietää etukäteen, mitä ja missä kukin tekee. Oppilaat tekevät usein hyviä, konkreettisia kysymyksiä asioista, jotka ovat heille epäselviä. Joihinkin toimintatapoihin kohdistuneet kysymykset voivat myös muokata toimintoja. Uudet silmät ja näkökulmat ovat virkistäviä ja niihin kannattaa kiinnittää huomiota tapahtumaa kehittäessä. Samalla vapaaehtoiset näkevät, kuinka paljon erilaisia osa-alueita tapahtuman tuottamisessa on.

Iloiset, aktiiviset, palvelualttiit ja vastuuntuntoiset nuoret herättivät tapahtuman aikana ihastusta yleisössä ja poikivat paljon positiivista palautetta. Lehdissä ja sosiaalisessa mediassa nuorista tehdyt nostot lisäsivät tapahtuman julkisuutta ja oppilaiden omaa motivaatiota. Työpajat ja yhteistyö ovat tuoreita toimintatapoja, joita kannattaa hyödyntää osana tapahtuman markkinointia.

Oppilaat työskentelivät Salon jazzfestivaalissa seuraavissa tehtävissä:

- narikka
- lipunmyynti
- ovimies
- info-piste (kahvilat)
- levy- ja paitamyynti
- some-päivitys
- valokuvaus
- tekniikan assistentti, lavamies, järjestäjä, roudari
- asiakaskyselyn kerääjät
- esitteiden jakaminen
- oheishjelman esiintyjä/organisoiija

6.5 Tapahtuman päätyttyä

Samalla tavoin kuin tapahtuman markkinointi huolehtii jälkimarkkinoinnista, tulee vapaaehtoisista huolehtia tapahtuman loppuessa tai sen jälkeen. Palautteen antamisen merkitys on suuri työskenneltäessä nuorten kanssa. Vastuun antaminen ja vastuullisissa tehtävissä onnistuminen tulee tuoda esille tapahtuman päättyessä. Yksilöllinen palautteen antaminen ja palkitseminen ovat keinoja varmistaa oppilaiden positiivinen mielikuva tapahtumasta, osallistuminen jatkossa ja positiivisen mielikuvan levittäminen tulevaisuuden tapahtumia ajatellen. Parhaiten palautteen antaminen onnistuu, kun työpajojen avoin ja turvallinen ilmapiiri voi jatkua myös palautetta annettaessa (Saksala 2015, 117). Palautteessa voidaan viitata asiakaskyselyihin, suoraan palautteeseen, vastuuhenkilöiden havainnointiin ja palautteen antajan omiin havaintoihin.

Yksilöllinen palaute ja kiitos on paras tapa lähestyä oppilaita, mutta tämä voidaan tehdä myös ryhmässä keskustellen. Ryhmä on kuitenkin toiminut tapahtumassa aktiivisena osapuolena. Yhteisten saavutusten läpikäyminen konkretisoi oppilaiden tekemän työn ja osuuden tapahtumassa. Konkreettinen osoitus osallistumisesta on myös työtodistus, josta voi olla hyötyä oppilaiden jatko-opintoihin ja töihin hakeuduttaessa.

Oppilaiden antama palaute työpajoista, tapahtumasta ja sen järjestelyistä on syytä kerätä tulevaisuuden tarpeita ja järjestelyjä varten. Oppilaat ovat tottuneet kirjoittamaan erilaisia arvioita omasta ja muiden toiminnasta ja heillä on usein kriittistä silmää käytännön asioihin. Kerätty palaute auttaa kehittämään tapahtumaa ja kouluyhteistyön osuutta sen osajärjestelynä. Palaute on syytä kerätä myös koulun edustajilta keskustelun tai kirjallisen palautteen kautta.

Kouluttaja on kannustanut oppilaita tapahtumaan valmistauduttaessa ja oppilaita on vielä tapahtuman päätyttyä luontevaa kannustaa kohti uusia haasteita ja kutsua mukaan tulevaan toimintaan. Oppilailta kannattaa kysyä, saako heille lähettää tietoa myöhemmästä toiminnasta - yhteystiedothan ovat jo organisaatiolla kerättyinä. Kiitoksen osoittaminen oppilaille, opettajille ja koululle auttaa säännöllisen yhteistyön kehittämisessä ja jatkamisessa.

Tapahtuman päättyessä voimavarat voivat olla vähissä. Tässä vaiheessa kokemusten kirjaaminen kuitenkin helpottaa seuraavan tapahtuman järjestämistä ja varmistaa, että tiedot ovat muidenkin organisaation jäsenten käytössä. Kirjaa siis ylös seuraavaa projektia varten hyvät ja toimivat käytännöt sekä muutostarpeet. Yhdistykselle tai tapahtumatuottajalle on paljon hyötyä kouluyhteistyöstä, koska monet avustuksia jakavat tahot painottavat jakoperusteissaan nuorten kanssa tehtävää ja nuoria aktivoivaa työtä. Kolmannen sektorin toimijat voisivat laajemminkin hyödyntää kouluyhteistyötä markkinoinnissa, näkyvyydessä, avustusten hakemisessa ja yhteistyökumppaneiden hankinnassa. Myös monet yritykset tukevat nuorisotyötä tekeviä tapahtumia, projekteja ja yhdistyksiä.

6.6 Hyödyt oppilaalle

Tavoitteena kolmannen sektorin ja lukion yhteistyölle on, että tapahtumatuottajakoulutuksen käyneet nuoret itse vaikuttaisivat jatkossa aktiivisesti siihen, minkälaista toimintaa heidän ympärillään on. Tavoitteena on, että nuoret saavat onnistumisen elämyksiä ja oppivat kantamaan vastuuta. Tapahtuman tuottamiseen osallistuminen antaa nuorille parhaimmillaan uudenlaisen kokemuksen onnistumisesta ja oppimisesta. Tapahtumatuotantoon osallistumisesta saatavasta todistuksesta voi olla nuorille hyötyä esimerkiksi kesätyöpaikkaa haettaessa. Tapahtumatuottajuus itsessään on vapaaehtoistyötä, jota moni tuleva esimies arvostaa.

Vapaaehtoisten toiminnasta kokemia hyötyjä ovat koonneet Hätönen ja Pikala (2012, 21) raportoidessaan Turku 2011 -vapaaehtoisohjelmasta. Turun kulttuuripääkaupunkivuoden vapaaehtoiset ovat vastauksissaan painottaneet uusien kokemusten ja kontaktien saamista, tapahtumiin ja sen kulusseihin pääsemistä ja työtodistuksen merkitystä. Samalla he ovat päässeet näkemään, mitä tapahtuman tekeminen on. Nämä merkittävät hyödyt saavutetaan myös kolmannen sektorin ja lukioiden tekemässä yhteistyössä. Lisäksi oppilaat saavat työkokemusta ja voivat hyödyntää toiminnan osaksi lukio-opintoja. Kun oppilaat ovat nauttineet luottamusta järjestäjän taholta he voivat mahdollisesti olla tulevien tapahtumien vastuuhenkilöitä.

6.7 Malli lukion ja kolmannen sektorin yhteistyöstä tapahtumatuotannossa

Arvoisa tapahtumatuottaja ja lukion opettaja!

Tapahtumat tarvitsevat vapaaehtoisia työntekijöitä ja lukion uusi opetussuunnitelma 2016 mahdollistaa tiiviin yhteistyön koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Miksi ei siis yhdistettäisi näitä intressejä? Samalla luodaan uudenlaista yhteistyötä, elävöitetään paikkakunnan tapahtumatarjontaa ja aktivoidaan nuoria toimijoiksi omalla kotiseudullaan. Uusia innokkaita toimijoita ja tulevaisuuden aktiivisia kansalaisia syntyy, kun nuorille tarjotaan mahdollisuus vastuun ottamiseen ja kantamiseen tapahtumien tuotantoon ja ideointiin osallistumalla.

Siistii! on kommentti oppilaalta, joka osallistui mallin pilottihankkeeseen Salon lukion ja Salo Jazz Festivalin yhteistyössä. Mallin avulla oppilaat voivat osallistua konkreettisesti tapahtumatuotantoon ja oppivat taitoja, joista on hyötyä heidän tulevaisuuden työ- ja harrastustoiminnassaan. Työpajoissa oppilaat tutustuvat tapahtumatuotannon perusteisiin, toimialueisiin, markkinointiin, vastuukysymyksiin ja yritysyhteistyöhön. Vastuun tarjoaminen tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa on saanut kiitosta sekä työpajoihin osallistuneilta oppilailta että tapahtuman edustajilta.

Malli sisältää kuusiportaisen toimintatavan, jolla oppilaitos voi luontevasti yhdistää taitoja taideaineiden sekä reaali- ja matemaattisten aineiden opetuksen. Malli sopii hyvin myös ilmiöpohjaisen oppimisen alustaksi. Tapahtuman kannalta oleellista on nuorten toimijoiden kohtaaminen ja osallistaminen tavalla, joka tuo kolmannen sektorin toimintaan uutta voimaa ja parhaimmillaan uusia ideoita tapahtuman markkinointiin ja kehittämiseen.

Malli johdattaa toiminnan alkuvalmisteluista toteutuksen kautta loppuraportointiin. Aloitteen tekijänä voi olla kumpi tahansa, tapahtumajärjestäjä tai koulun edustaja. Kouluttajalla on suuri merkitys projektin onnistumisessa ja kouluttajalta vaaditaan perehtyneisyyttä yhteistoiminnallisiin työtapoihin sekä tapahtumatuotannon ja koulumaailman vastuukysymyksiin. Tärkeää on projektin suunnittelu ja työnjako, näihin mallissa on suunnattu kaksi ensimmäistä porrasta. Samoin projektin päätökseen, jotta sen aikana syntyneet hyvät käytännöt ja kehittämiskohteet kirjataan tulevia projekteja varten. Malli sisältää myös neljän työpajan sisällöt.

Hyvää yhteistyötä!

1. VALMISTELU

Suunnittele, ohjeista, aikatauluta selkeästi.
Ole ajoissa liikkeellä. Anna koululle aikaa järjestelyihin.
Selvitä toteutuksen resurssit – avustukset, hankkeet.
Muista oppilaiden oikeudet, mm. suostumus valokuvaukseen ja dokumentointiin.

Ota rohkeasti yhteyttä!

Selvitä minkä kokoinen on sopiva oppilasryhmä, jotta jokaiselle löytyy sopivasti ja mielekästä tehtävää. Mieti, montako tapaamista ennen tapahtumaa (3 – 5). Rakenna selkeä käsitys oppilaille soveltuvista tehtävistä.

2. KONTAKTI KOULUUN

Ota suoraan yhteys opettajaan: selvitä sopiva aine ja sopiva opettaja.

Sovi koulun kanssa projektin rakenne ja yhteiset pelisäännöt - minimoi väärinkäsityksiä.

Huomioi opettajat, jaa ohjeet kaikille opettajille. Tuo esille opettajille ja oppilaille koituvat hyödyt.

Tiedota: Hyvä ohjaaja jakaa tietoa

Tuo esille uuden opetussuunnitelman (2016) uudenlaiset toimintatavat.

Kuuntele koulun tarpeita.

Selvitä, tarvitaanko oppilaille vapaaehtoisuus.

Sovi koulun kanssa, mikä osa toiminnasta on koulupäivän aikana ja mikä vapaa-ajalla.

Selvitä vastuukysymykset.

Muista: oppilas on sinua varten, oppilaalla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa.

Muista avoimuus ja joustavuus!

4. TAPAHTUMAN AIKANA

Luota oppilaisiin! Luottamus syntyy oman toiminnan ja esimerkin kautta.

Kerää oppilaiden yhteystiedot ja jaa kontaktihenkilöiden tiedot oppilaille

Järjestä alaikäisille aina täysi-ikäinen valvoja.

Huolehdi talkoolaisten hyvinvoinnista.

Yhteiset työnjakohetket: kaikki tietävät mitä tapahtuu, kuka vastaa ja keneltä kysyä.

Oppilas on osa tapahtuman julkisuuskuvaa – vastuu ja palvelualltius työtehtävissä.

Muista yksilöllinen kohtelu, kannustus sitouttaa.

Älä ole! Varmista, että kaikilla on riittävästi tietoa.

Varmista, että oppilaita varten on riittävästi henkilöstöä - kysymyksiä tulee varmasti.

Raportoi ja kerää tarkasti tiedot, jos oppilaat toimivat rahan kanssa.

Muista rohkaista!

3. TYÖPAJAT

Valmistele työpajat huolellisesti.

Hanki materiaalit.

Muista toiminnallisuus ja ryhmän motivointi yhteistä päämäärää kohti – oppilaan saamat hyödyt.

Yhdessä ideoiminen sitouttaa.

Varaa aikaa vapaamuotoiselle keskustelulle ja yhdessäololle.

Hyödynnä opettajan ammattitaitoa.

Muodosta oppilaista parit työtehtäviin – tuki.

Ota oppilaat mukaan tehtävien suunnitteluun.

Työpajojen aiheita:

Tutustumisharjoitteita.

Tapahtuman esittely.

Työtehtävien pohdinta ja esittely.

Työpajojen väleihin konkreettisia tehtäviä.

Markkinoinnin perusteet.

Sissimarkkinointi.

Sosiaalinen media.

Vierailut: yhteistyökumppanit ja tapahtumapaikat.

Muista luottamus ja avoimuus!

5. TAPAHTUMAN PÄÄTTYTYÄ

Käy läpi yhteiset saavutukset ryhmässä.

Anna yksilöllinen kiitos ja palaute ryhmän jäsenille.

Toimita työtodistukset.

Kysy palaute oppilailta ja opettajilta.

Kannusta oppilaita kohti uusia haasteita ja kutsu mukaan tulevaan toimintaan.

Kerää yhteystiedot ja jaa tiedotteet myöhemmästä toiminnasta.

Muista kiittää myös opettaja ja koulua!

6. TULEVAA VARTEN

Kirjaa ylös käytännöt seuraavaa projektia varten: hyvät ja toimivat käytännöt sekä muutostarpeet.

Kokoa palautteet.

Hyödynnä kouluyhteistyö markkinoinnissa, avustusten hakemisessa ja yhteistyökumppaneiden hankinnassa.

Muista: monet yritykset tukevat nuorisotyötä tekeviä tapahtumia, projekteja ja yhdistyksiä.

Työpajojen sisältö on suunniteltu toteutettavaksi 75 minuutin oppituntien aikana. Lähtökohtana on neljä oppituntia, joista viimeinen toteutetaan tapahtuman kohteessa tai yhteistyökumppanin kanssa.

Post it -lapuin tehdyt tehtävät, joissa henkilökohtainen pohdinta yhdistetään pienryhmäkeskusteluun ja lopuksi koko ryhmän tiedon kokoamiseen auttavat oppilaita hahmottamaan yksittäisten tehtävien suhdetta kokonaisuuteen.

Pääpaino työpajoissa on toiminnallisuudessa. Yhdessä ideointi ja toimiminen sitouttavat ja motivoivat ryhmän yhteisen päämäärän saavuttamiseen. Vapaan ilmapiirin luominen mahdollistaa keskustelun syntyvän.

Työpaja 1: Tutustuminen

Ryhmytyminen, tapahtumatuotanto, tapahtuman esittely

Tutustumisharjoitteita: Esittäytymiset, erilaiset nimipelit

Lähtökohtana oppilaiden omat kokemukset tapahtumista.

Post it -lapuille: tapahtumissa olevia tehtäviä ja tehtäväkenttiä. Mihin asiakkaan huomio kiinnittyy ja miksi? Asiakaspalvelun merkitys. Kootaan tapahtuman yksittäisistä tehtävistä kokonaisuudeksi.

Tuodaan esille oppilaalle koitua **hyöty**: ilmainen pääsy tapahtumaan, t-paita, syötävää/juotavaa, mahdollisuus osallistua tapahtumaan aktiivisena toimijana, osa lukion kurssisuoritusta jne.

Tutustutaan tapahtuman kotisivuihin, Facebook-profiiliin sekä ohjelmaan.

Tehtävä seuraavaan työpajaan:
Pohdi vaihtoehtoisia markkinoinnin muotoja.

Työpaja 2: Markkinointi

Sissimarkkinointi, Some

Lämmittelyt, ajatusten tyhjentäminen (esim. viikonpäivät aakkosjärjestykseen)

Uusien käyttötapojen etsiminen tutuille käyttöesineille. Post it -lapuille kootaan ideoita, jotka puretaan pienryhmissä ja koko ryhmän kesken.

Pohditaan ja ideoidaan pienissä ryhmissä sissimarkkinoinnin mahdollisuuksia tapahtuman markkinoinnissa sekä erilaisia sissimarkkinoinnin keinoja. Yllätykselliset ja ”hölmöt” ajatukset ovat tuoreita avauksia.

Sosiaalinen media tapahtumamarkkinoinnissa.

Esitellään oppilaille soveltuvia työtehtäviä.

Tehtävä seuraavaan työpajaan:
Valitse kiinnostava työtehtävä tai -alue tapahtumassa ja hanki pari.

Työpaja 3: Työtehtävät

Työtehtävät, tapahtuman käytännöt, aikataulut

Työtehtävien jako. Toimivat parit.

Käytännön ohjeita ja harjoituksia: millaisia tilanteita voi tulla vastaan, miten toimitaan palvelun taso, tapahtuman perusajatus

Tapahtuman ohjelman läpikäyminen. Paidat ja muu materiaali jakoon.

Vastuuhenkilöt, info-piste, järjestelyt (äänentoisto ym) jne

Yritysyhteistyö, yhteistyökumppanit

Tehtävä seuraavaan työpajaan:
Pohdi yritysyhteistyön merkitystä tapahtumalle ja yritykselle.

Työpaja 4: Käytännöt

Yhteistyökumppanit, tapahtuman käytännöt

Yhteistyökumppanin esittely ja pohdintaa, mitä käytännön merkitystä yritysyhteistyöllä

Käytännön ohjeita ja harjoituksia: palvelun taso, tapahtuman perusajatus.

Harjoituksia: millaisia tilanteita voi tulla vastaan, miten toimitaan

Työtehtävien ja aikataulujen jako.

Henkilökunnan ohjeistus. Kirjalliset ohjeet.

Tapahtuman ohjelman läpikäyminen. Materiaali, esim. paidat jakoon.

Lehdistö/media hyvä kutsua paikalle. Sitouttaa oppilaita toimintaan ja uudenlaiset avaukset kiinnostavat mediaa.

7 PÄÄTÄNTÖ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli rakentaa sellainen malli kolmannen sektorin toimijoiden ja lukioiden yhteistyön pohjaksi, jonka avulla lukiolaiset saadaan aktiiviseksi osaksi tapahtumatuotantoa. Tavoitteena oli myös selvittää, millaisia edellytyksiä tuleva lukion opetussuunnitelman uudistus syksyllä 2016 tarjoaa yhteistyön käynnistämiseksi ja tapahtumatuotannon kehittämiseksi. Samalla voidaan luoda uusia yhteistyön muotoja ja innostaa lukiolaisia osallistumaan asuinympäristönsä kehittämiseen ja aktiivisuuteen.

Suomessa on esitelty ja käynnissä useita toimintamuotoja, joiden tavoitteena on aktivoida nuoria suunnittelemaan ja toteuttamaan itsenäisesti erilaisia projekteja ja osallistumaan tapahtumien toteutukseen. Näiden taustalla on usein joko nuorisotoimi tai nuorten osallistamiseen tähtäävä hanke. Rakentamani malli tarjoaa laajemman näkökulman lukiolaisten osallistamiseen olemassa olevan tai suunnitteilla olevan tapahtuman järjestämisen ideointiin ja lopulta aktiiviseen osallistumiseen tapahtuman talkoolaisena. Koska tapahtumat tarvitsevat tulevaisuudessaakin vapaaehtoistyöntekijöitä, voisivat tapahtumatuottajat hyödyntää laajemmin lukioissa opiskelevien nuorten taitoja ja näkemyksiä potentiaalisina toimijoina ja asiakkaina. Mallin luoma yhteistyö hyödyttää molempia osapuolia.

Oppilaille suunnattujen kyselyiden perusteella mallin ohjaama toiminta koetaan mielekkääksi ja sen koetaan sopivan hyvin osaksi lukio-opintoja. Tunne osallisuudesta paikkakunnan kaupunkikulttuuria edistävän tapahtuman tuotantoon lisää nuorten kiinnostusta vaikuttaa oman ympäristönsä asioihin. Henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittäminen ja muun muassa esiintymisrohkeuden lisääntyminen ovat seikkoja, jotka puolustavat kehitetyn menetelmän merkitystä oppilaiden tulevaisuudessa tarvitsemien taitojen kartuttajana. Esiintymiskokemus ja sosiaalisten tilanteiden hallinta ovat taitoja, joita jokainen tulee tarvitsemaan myöhemmin työelämässä ja vapaa-ajan haasteissa.

Menetelmä sai positiivista palautetta koulun puolelta, joka sai mallin testaamisesta positiivista näkyvyyttä ja palaute koulun rehtorilta ja musiikin sijaiselta oli

kiittävä. Organisaation henkilöstö puolestaan oli tyytyväinen saadessaan apureita ja antoi oppilaille tilaa hoitaa tehtäviä itsenäisesti ”kevyen valvonnan” alaisina. SaloJazz ry:n toimintaan on pilottiryhmästä jäänyt aktiivisesti 8 oppilasta, jotka hoitavat ympärivuotisesti toimivassa organisaatiossa lipunmyynti- ja järjestytehtävissä. Opinnäytetyön tuottama malli on erittäin ajankohtainen koulujen pohtiessa tulevaisuuden vaatimia uudistuksia toimintakulttuuriin ja opetuksen muotoihin.

Opinnäytetyön tilaaja haluaa kehittää hankkeessaan koulujen ja kolmannen sektorin yhteistyötä. Tilaajan hankkeen tarkoituksena on mallintaa hyviä yhteistyökäytäntöjä. Sekä koulujen että eri alojen toimijoiden edustajat kokevat toisen osapuolen lähestymisen vaikeana. Monet ennakkoluulot ja -käsitykset on mahdollista ohittaa selkeiden ohjeiden avulla, joilla päästään keskusteluyhteyteen, minkä jälkeen projektien yhteissuunnittelussa on helpompaa päästä eteenpäin. Malli kolmannen sektorin ja lukioiden yhteistyöstä tullaan julkaisemaan ja toivottavasti se levittää hyviä yhteistyön käytäntöjä koko maahan.

Tilaaja kertoo palautteessaan, että opinnäytetyöni tietoperustasta tulee olemaan hyötyä Kylät ja koulut -hankkeen loppujulkaisun kirjoittamisessa ja työkalupakin rakentamisessa. Mallissa on tuotu esiin osallistumista edistäviä välineitä. Lukion opetussuunnitelman sisältävät mahdollisuudet laajentavat hanketta myös lukioon ja toiselle asteelle hankkeen keskittyttyä aiemmin lähinnä alakouluun. Käytännön osuudessa sekä koulun että yhdistyksen näkökulman koetaan olevan hyvin esillä ja lisäksi kulttuurituottajan näkökulma on mallissa esillä. Tämä edesauttaa mallin markkinointia sekä kouluille että yhdistyskentälle. Hanke saa täten konkreettisen ja valmiiksi testatun mallin, jonka voi ottaa lähes sellaisenaan käyttöön. Kyselyn ja havainnoinnin analysoinnissa on esillä tekijöitä, joiden työn tilaaja toivoisi päätyvän laajemmin valmiiseen malliin asti. Mallin jatkokehittämiseen on siis olemassa myös välineet ja materiaali.

Työpajojen ja tapahtuman aikana suunnitelmat työtehtävien ja oheisohjelman järjestämisen suhteen muuttuivat osin oppilailta tulleiden ideoiden myötä. Yhteistyö koulun, tapahtumaa tuottavan yhdistyksen sekä yhteistyöyritysten välillä tuotti

myös paljon uusia kontakteja ja ideoita mallin jatkokehittelyyn. Lukiolaisilla on hyvät edellytykset toimia koulun ulkopuolisissa, lukion tukemissa, projekteissa. Tapahtumatuotannon liittäminen kiinteäksi osaksi lukio-opintoja tarjoaa koululle mahdollisuuden tehdä kiinteää yhteistyötä muun muassa yhdistysten kanssa.

Tilaaaja halusi julkaisuaan varten tiiviin kokonaisuuden, joka saataisiin mahtumaan kolmelle sivulle. Tämä aikaan sai sen, että mallista tuli enemmänkin check list, mikä ei välttämättä tarjoa tarpeeksi tuottajalle eväitä mallin mukaiseen toimimiseen. Mallia tulee vielä laajentaa niin, että se tarjoaa käytännön välineitä työpajojen ohjaamiseen. Tähän voidaan hyödyntää Kouluttajan rooli -luvussa esillä olevia tekijöitä. Lukion opetussuunnitelma sisältää myös uutena osa-alueena teemaopinnot, joissa mallin mukaista yhteistyötä voidaan tehdä joko valtakunnallisen Osaaminen arjessa -kurssin (TO3) tai koulun oman soveltavan kurssin muodossa.

Mallia on siis mahdollista käyttää lukiokoulutuksen kehittämiseen uudenlaista toimintamuotoa tarjoamalla. Uusi opetussuunnitelma mahdollistaa ja jopa edellyttää monipuolisten oppimisympäristöjen luomista ja käyttämistä (LOPS 2015, 6). Opetushallitus voi toimia osaltaan menetelmän levittäjänä edu.fi -sivustonsa oppimateriaalisällön kautta. Mallia voidaan levittää laajasti maan lukioihin sekä kolmannen sektorin eri toimijoille. Tällöin kohteena voivat olla niin yhdistykset, tapahtumajärjestäjät kuin esimerkiksi hoitolaitoksetkin. Kiinnostusta koulu yhteistyöhön on laajasti, onhan monen tahon intressi saada uusia työntekijöitä, joilla on kyky toimia itsenäisesti erilaisissa ryhmissä, tehtävissä ja tilanteissa. Malli on ohjeistettu ensi sijaisesti tapahtumatuottajan näkökulmasta, mutta se on sovellettavissa kattamaan myös koulun puolelta tulevat aloitteet.

Työ mallin rakentamiseksi päättyy pilotin ja opinnäytetyön valmistuttua. Mallin jatkokäytölle luo mahdollisuuksia sen sisältyminen Kylät ja koulut- hankkeen menetelmäpakkiin. Malli voisi myös toimia itsenäisenä toimintamuotona, jota voisi tuotteistettuna tarjota kouluille ja eri alojen toimijoille. Tällöin kouluttaja voisi mahdollisesti työllistää itseään mallin esittelijänä ja yhteistyön alullepanijana eri puolilla Suomea järjestettävien tapahtumien yhteydessä.

Pilotissa mallin testaamiseen osallistui musiikkiin erikoistunut, toisilleen jo aiemmin tuttu ryhmä. Menetelmä voidaan kuitenkin siirtää mihin tahansa lukioon asiasta kiinnostuneen ryhmän ja opettajan käyttöön tai ryhmä voidaan koota toimimaan kerhomuotoisesti koulun lukujärjestyksen ulkopuolella. Tällöin työpajojen toteutus voidaan suunnitella myös irrallaan lukion toiminnasta ja laajentaa esimerkiksi nuorisotyön puolelle. Keväällä 2016 mallia testataan myös ammattiopintojen puolella.

Mallia pilotoitiin musiikkitapahtuman yhteydessä, mutta menetelmä sopii hyödynnettäväksi minkä tahansa kulttuuri- tai muun tapahtuman järjestelyissä, joka sopii kyseessä olevan lukion toimintakulttuuriin. Mallia laajentamalla siitä saadaan toimiva työkalu myös tuottajalle, joka ei aiemmin ole toiminut työpajojen vetäjänä tai yhteistyössä koulujen kanssa. Parhaimmillaan menetelmä tuottaa positiivista liikehdintää sekä osallistuvaan kouluun että tapahtumien järjestämiseen sen mahdollistaessa uudenlaisen ajattelun ja perinteisten toimintamallien päivittämisen.

LÄHTEET

- Cantell, Hannele (toim.) 2015. Näin rakennat monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Juva: PS-Kustannus.
- Grönfors, Matti 2015. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Valli, Raine; Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva, PS-kustannus.
- Halinen, Irmeli; Jääskeläinen, Liisa 2015. Opetussuunnitelmauudistus 2016: sivistysnäkemys ja opetuksen eheyttäminen. Teoksessa Cantell, Hannele (toim.) Näin rakennat monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Juva: PS-Kustannus.
- Hartikainen, Suvi 2014. Musiikki elämään -opas. Viitattu 12.12.2015. www.musiikkielamaan.fi
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014a. Kylät ja koulut -kysely koulutoimijoille. Kyselyvastaukset. Ei julkaistu.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014b. Kylät ja koulut -kysely yhdistystoimijoille. Kyselyvastaukset. Ei julkaistu.
- Hätönen, Essi; Pikala, Anna 2012. Pallo Hallussa. Raportti Turku 2011 -vapaaehtoisohjelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Iso-Aho, Juha 2011. Kulttuuri kutsuu. Vapaaehtoiset tapahtumien voimavarana ja hengenluojina. Tuottaja2020 - Osaraportti 6. Metropolia Ammattikorkeakoulu Kulttuuri ja luova ala Helsinki
- Karreinen, Lari; Halonen, Maria; Tennilä, Meri (toim.) 2010. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Eura: Vihreä Sivistysliitto ry.
- Kauhanen, Hanna-Mari 2015. Yhteisöllinen tapahtumatuotanto: Nuorten osallistaminen kunnan nuorisotyössä. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Kulttuurin käsikirja opettajille. Helsingin kulttuurikeskus. Helsingin kaupungin Opetusvirasto.
- Kurki, Leena 2000: Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Lahdenoja, Julius; Aarela, Hilikka 2015 Talkoolaispörssi: Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osallistaminen kulttuuritapahtumien vapaaehtoisina. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Lankinen, Mari 2008. Tapahtumatuottaja: Ryhmätyöskentely, vastuun kantaminen, onnistumisen kokemukset. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen julkaisuja. (Kalliolan Nuorten julkaisuja Nro 4)

- Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015. Nuorille tarkoitettun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus
- Mäkilampi, Anni; Puistola Riikka-Leena 2011. KOEAJO -nuoret tapahtumatuottajina. Menetelmäopas. Painoyhtymä.
- Nyström, Anna-Greta; Leminen, Seppo (toim.) 2011. Innovoi(tko) yhdessä asiakkaidesi kanssa. Näkemyksiä Living Lab-toimintaan. Vantaa: Hansaprint.
- Ojasalo, Katri; Moilanen, Teemu; Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. SanomaPro.
- Paalasmaa, Jarno 2014: Aktivoi oppilaasi. Juva: PS-kustannus.
- Rikaniemi, Marja 2010. Taidekasvatuksen Helsinki. Lasten ja nuorten taide- ja kulttuurikasvatus. Koskinen, Tuulikki; Mustonen, Pekka; Sariola, Reetta (Toim.). Espoo: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Saksala, Elina 2015. Tuottajan käsikirja. Helsinki: Like Kustannus Oy.
- Seirala Viivi 2012. Eläköön taidekasvatus. Kuntaliiton verkkojulkaisu.
- Toikko, Timo, Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen University Press.
- Valli, Raine; Aaltola, Juhani (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva, PS-kustannus
- Vehkamäki, Pirjo; Lahtinen, Matti; Tamminen-Dahlman, Anne 2013. Julkisuus ja tietosuoja opetustoimessa. Opas koulujen ja oppilaitosten käyttöön. 4. uudistettu painos. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy

LIITTEET

LIITE 1. Kylät ja koulut –hanke

Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) ja Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) toteuttavat vuosina 2014-2016 Työ- ja elinkeinoministeriön rahoittamana Kylätoiminnan ja oppilaitosten yhteistyön kehittäminen maaseutualueilla -hankkeen.

Tavoite

Kylät ja koulut -hankkeen tavoitteena on tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla lisätä, parantaa, mallintaa ja levittää paikallisten kylätoimijoiden ja oppilaitosten välistä yhteistyötä maaseutualueilla opetuksen ja kasvatuksen kehittämiseksi sekä paikallisen osallisuuden ja lähidemokratian edistämiseksi.

- Oppilaitosyhteistyö on tärkeää maaseutualueiden elinvoimaisuuden, ihmisten osallisuuden ja lähidemokratian kehittämiseksi
- Kyläyhdistysten ja muiden paikallistoimijoiden sekä oppilaitosten yhteistyö voi antaa lapsille ja nuorille eväät osallisuuteen, aktiiviseen kansalaisuuteen ja lähidemokratian käyttämiseen
- Hyvän mahdollisuuden kylätoiminnan ja oppilaitosten yhteistyön kehittämiseen antaa peruskoulujen, lukioden ja ammatillisten oppilaitosten viireillä oleva opetuksen, oppiaineiden ja niiden tuntijakojen sekä opetussuunnitelmien uudistus
- Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan edistäminen maaseudulla edellyttää julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyön vahvistamista

Tavoitteena on hankkeen toiminnan ja tulosten myötä mallintaa hyviä yhteistyökäytäntöjä ja levittää niitä koko maahan.

LIITE 2. Salon lukio / alkukysely

Tervetuloa kyselyyn musiikkilinjalainen!

1. Sukupuoli

Tyttö Poika

Aktiivinen kansalainen

2. Mitä sinun mielestäsi tarkoittaa aktiivinen kansalainen?

Valitse seuraavista **kolme**, jotka vastaavaa lähinnä käsitystäsi.

- Äänestävää ihmistä
- Ihmistä, joka liikkuu paljon
- Bloggaajaa
- Kulttuuritapahtumissa käyvää ihmistä
- Bändin jäsentä
- Poliitikkoa
- Ihmistä, joka järjestää elämänsä
- Ihmistä, jolla on oma yritys
- Humanitääristä työtä tekevää ihmistä
- Yhdistysaktiivia
- Joku muu, mikä
-

3. Kuinka kiinnostunut olet seuraavista asioista?

1. en ole ollenkaan kiinnostunut 5. olen erittäin kiinnostunut

	1	2	3	4	5
Taidenäyttelyt	☐	☐	☐	☐	☐
Konsertit	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistystoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Festivaalit	☐	☐	☐	☐	☐
Urheilutapahtumat	☐	☐	☐	☐	☐
Kotimaan politiikka	☐	☐	☐	☐	☐
Maailman politiikka	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyys	☐	☐	☐	☐	☐

Musiikkitapahtumat

4. Olen käynyt viimeisen vuoden aikana konsertissa tai musiikkitapahtumassa (festivaalit ym)

- vain koulun/musiikkiopiston järjestämissä
- 5 kertaa tai useammin
- 3-4 kertaa
- 1-2 kertaa
- en kertaakaan

5. Olen osallistunut konsertin tai musiikkitapahtuman järjestämiseen

Kyllä, mihin ja miten?

- Ei

6. Mikäli osallistuisit tapahtuman järjestämiseen, mitkä tehtävät kiinnostaisivat sinua

- markkinointi
- esiintyjien auttaminen ja opastus
- tiedotus (esim. lehdistö)
- sosiaalinen media
- lupajärjestelyt
- tapahtuman tallentaminen (valokuvaus, videointi)
- lipunmyynti
- yleisön opastaminen ja neuvonta
- esitystekniikka
- ei mikään edellä mainituista

LIITE 3. Salon lukio / Loppukysely

1. Sukupuoli

Tyttö Poika

Aktiivinen kansalainen

2. Mitä sinun mielestäsi tarkoittaa aktiivinen kansalainen?

Valitse seuraavista **kolme**, jotka vastaavaa lähinnä käsitystäsi. *

- Äänestävää ihmistä
- Ihmistä, joka liikkuu paljon
- Bloggaajaa
- Kulttuuritapahtumissa käyvää ihmistä
- Bändin jäsentä
- Poliitikkoa
- Ihmistä, joka järjestää elämänsä
- Ihmistä, jolla on oma yritys
- Humanitääristä työtä tekevää ihmistä
- Yhdistysaktiivia

Joku muu, mikä

3. Kuinka kiinnostunut olet seuraavista asioista?

1. en ole ollenkaan kiinnostunut 5. olen erittäin kiinnostunut *

	1	2	3	4	5
Taidenäyttelyt	☐	☐	☐	☐	☐
Konsertit	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistystoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Festivaalit	☐	☐	☐	☐	☐
Urheilutapahtumat	☐	☐	☐	☐	☐
Kotimaan politiikka	☐	☐	☐	☐	☐
Maailman politiikka	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyys	☐	☐	☐	☐	☐

Järjestetään festivaali -työpajat.

4. Mikäli osallistuisit nyt tapahtuman järjestämiseen, mitkä tehtävät kiinnostaisivat sinua *

- markkinointi
- esiintyjien auttaminen ja opastus
- tiedotus (esim. lehdistö)
- sosiaalinen media
- lupajärjestelyt
- tapahtuman tallentaminen (valokuvaus, videointi)
- lipunmyynti
- yleisön opastaminen ja neuvonta
- esitystekniikka
- joku muu, mikä?

5. Mikä työpajojen sisällöistä jäi parhaiten mieleesi? Miksi? *

6. Miten tapahtumatuotantoon liittyvät työpajat sopivat mielestäsi lukio-opintojen osaksi? *

7. Aiotko osallistua tulevaisuudessa Salo Jazzfestivaaliin? *

- Kyllä
- Ei, miksi? _____
- Ehkä

8. Jos aiot osallistua, millä tavoin?

- Konserttikävijänä
- Talkoolaisena
- Joku muu, mikä? _____

9. Millainen kokemus Salo jazzfestivaaliin osallistuminen talkoolaisena oli? Kerro hyviä ja huonoja kokemuksia. *

LIITE 4. Työpajojen sisällöt

Työpaja 1: ennakkotehtävä, tapahtuman esittely, aikataulut, tehtävät

Ennakkotehtävän purku: tapahtumissa olevia tehtäviä ja tehtäväkenttiä. Mihin asiakkaan huomio kiinnittyy ja miksi?

Sisällöntuotanto: tehtävänä tuottaa taidenäyttelyn oheisohjelmaa – vähintään puoli tuntia musiikkia 28.9.–2.10. klo 16.30–17 joko itse tuottaen/esiintyen tai delegoimalla tutuille muusikoille.

Oppilaalle koitua **hyöty**: ilmainen konsertti, t-paita, syötävää/juotavaa, mahdollisuus osallistua tapahtumaan aktiivisena toimijana.

Tutustutaan tapahtuman Facebook-profiiliin ja kotisivuihin sekä ohjelmaan.

Tehtävät:

1. oheisohjelman suunnittelu ja oman, mieleisen työtehtävän pohdinta
2. ”Pohdi sissimarkkinoinnin mahdollisuuksia tapahtuman markkinoinnissa sekä erilaisia sissimarkkinoinnin keinoja.”

Työpaja 2 : Sissimarkkinointi, työtehtävät, oheisohjelman käytännöt

Lämmittelyt, ajatusten tyhjentäminen.

Uusien käyttötapojen etsiminen tutuille käyttöesineille.

Tapahtuman sissimarkkinoinnin keinoja

Sissimarkkinoinnin keinoja työpajan tuloksena:

- Mysteerilaatikko
- SaloJazz –graffiti
- Pianoportaat
- Flash mob
- Jazzmopo
- elävä mainos / jazz-patsas

Oma työtehtävä tai -alue Salo Jazzfestivalin järjestelyissä

Esiintyjät taidenäyttelyyn: aikataulut 28.9 - 2.10.

- vastuhenkilöt, info-piste, järjestelyt (äänentoisto ym)

Työpaja 3: Yhteistyökumppanit, tapahtuman käytännöt

Yhteistyökumppaneiden esittely: Cafe Maku ja Salon Taiteilijaseura, esittely ja pohdintaa, mitä käytännön merkitystä yhteistyöllä

Käytännön ohjeita ja harjoituksia:

- millaisia tilanteita voi tulla vastaan, miten toimitaan
- palvelun taso, tapahtuman perusajatus

Työtehtävien ja aikataulujen jako.

Henkilökunnan ohjeistus. Kirjalliset ohjeet.

Tapahtuman ohjelman läpikäyminen. Paidat jakoon.

Lehdistö/media paikalla.